

**Dokde iwa e
yeddude
goodal Alla
faade e Islaam.**

شركاء التنفيذ:

المحتوى الإسلامي

رواد الترجمة

جمعية الربوة

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

☎ Telephone: +966114454900

@ ceo@rabwah.sa

✉ P.O.BOX: 29465

☎ RIYADH: 11557

🌐 www.islamhouse.com

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Iannal e jaabawol

En fuddorii Innde Allaa, Yettoore woodanii Alla, yo moy'ere e kisiyee wonu e nulaado Alla on, e beynguure makko nden, e sahabaabe makko ben e kala jokkuɗo mo, si dum yawtii.

Ngel ko deftel yewtayngel fii "Dogugol immorde e yeddugol Alla faade e Lislamm.

Ngel deftel hingel banngina yeddugol Alla e jibuyeeji mum, e ko honno yeddugol Alla luutondiri (piyodiri) e banngandi hakkil e tagu.

Hingel hollira yoga e dallillaaji goodal Alla tagɗo O, senaare woodanii Mbo.

Enen eden nganndira Alla hakkille, Alla toowɗo O daalii:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ [الطور: 35]

{Mbela be tagiraa ko aldaa e ndiga, wolla ko kambe woni tagube be}35-. Simoore Tuuri.

Tawii ko ka hakkille na woodi geɗe tate baawɗe wonde de ngalaa nayabel :

Gadanel ngel woni : En tagaama ko aldaa e tagɗo (mbela be tagaama ummaade e hay huunde) dum waawaa wonde, hono tagreɗen ko aldaa e tagɗo ?

Dimmel ngel woni : Nde ngoneten enen tagi ko'e men (mbela ko kambe tagi) dum waawaa wonde, hono tagreten ko'e men ko adii nde tagreɗen ?

Wadde to banɗe hakkille heddotoo tan ko huunde wootere, nde aaya o haalaani, sabu kayre woni banngunde nde, ndeen woni heɗen njogii takɗo en.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Heden nganndira Alla hakkille.

Ko noon kadi eden nganndira Alla neesu.

Heden nganndira ndeer men wonde sanamuuji e neesu mbaawaa tagde winndere nde, wolla woodnude Bakteeri e nedfo kadi, wolla boom yubbude golle banndu nedfo e ndii mbaadi, wolla waawde tigi tagde ummaade e Jarra faade Majarra (joowal koode : galaxie).

Sanamuuji di heeferbe ndewata, e neesu ngu jeddufo goodal Alla goondini, kamdi fof edi katojini e tagoowo.

Sanamuuji e neesu ngalaa ko njoganii ko'e mum en, di ngalaa kattane reende hormonji gondi nder majji e ndii mbaadi kaawniindi, di ngalaa mbaawka lelnude finnde (code) ndonateeri finnde wafnde miliyonji kumpitale nder kala sel guurfo, di mbaawaa woodnude hay huunde wolla woodnude ko'e majji.

Tagfo ndee winndere haawniinde, ko O tagoowo ganndo kattandfo senaare woodanii Mbo.

Baawo duu, deftel ngel engel yeewta jibuyaaji yeddube goodal Alla, e etaade be daaynude dalillaaji woodeede tagfo to banngge hakkille e neesu.

Ina jeyaa e haalaaji mum'en bolle puuyde wiide : winndere ndee ko nii tan ardi, wadi be wiide noon ko waasde faamde wolla majjikinaade be ko waawi won'de, huunde juhnde noon ina jogii sardiji didi di ceerataa e mum.

Ko diin ngoni yonta e nokku.

Huunde juhnde (hawriti) na dabbi yonta mbo dum wadata dum adda batte mum.

Ina dabbi kadi goodal rigi (macceer) e nokku to dum wadata ngam dum adda batte majjum.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Hono mbiiraten huunnde juhnde na waawi wafde ndee winndere, e anndude wonde winndere men ndee tagiraa ko iwde e yonta e nokku, rewata heen tann ko won'de nde tagiraaka e julhal.

Caggal duum, deftere nde adda yogo e dallillaaji hakkille e wafdaade woodeede diine, woni maana diine ko jebbilanaade Joom binnde e dowtaade Mbo. Jebbilanaade Alla e doftoraade Mbo dewal, ko dum woni : diine tigi.

Aan ada yankinanoo Alla, ndewaa takdo ma jeddo ma (garsokindo ma) okkudo ma kala dokkal e neema e peewal.

Dewal Alla woni hakke Alla e dow jiyaabe Makko ; sabu ko Alla tagi en wurni en yedi en feewni en, O neli e men Nelaabe Makko, ngam be kumpitoo hombo e men buri labeede golle, dewal Alla woni hakke Alla e dow men.

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ﴾ [الملك:

[2

(oon takdo maayde e nguurndam haa o humpitoo hombo e mon buri lmooyude golle, ko kamko woni teddufo, pooloowo mbo fooletaake jaafotoofo bakkatuuji "2". Simoore Laamu (Mulki).

Refti heen, yolnde rewnde heen nde, deftel ngel ina hollira yogo e dalillaaji kollooji sellugol Islaam, e wonde Alla jabataa diine mbo wonaa Islaam wonande aade en, Alla daali :

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [آل عمران:

[85

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Kala **ɗabbuɗo** diine mbo wonaa islaam o jaɓantaake, kanko to laakira ko e bonraabe (pertube) o jeyetee}, (85). Simoore koreeji Imraana (Aali Imraana).

Islaam woni diine mbo Alla neliri denndaangal annabaabe e nelaabe.

Sifa Islaam tigi ko: ina e makko maanaa jebbilanaade Alla e rewde Alla tan.

Islaam woni diine burɗo hiɓbude (timmude) to banngge hirjingol e jebbilanaade Alla.

Ko kammo woni diine noddoowo e ngootaagu Alla, ngool wootingol ngol annabaabe fof noddi faade e mum.

Denndaangal annabaabe noddata ko e fiɓnde wootinde (tawhiid) hay si wonii sariyaaji mum'en na luuri.

Alla daali:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء: ٢١]

[25]

{Min nulaani hay nulaaɗo gooto ko adi maa, si wonaa Min mbahyii e makko wonde pellet deweteeɗo alah si wonaa Miin, waɗɗe ndewee kam}. (25). Simoore annabaabe (anbiya).

Hannde ko diine Islaam tan heddii he oo tawhiid e dow leydi he, tawde kala askitintoobe e diineeji ɗi ngonaa islaam ebe mbaɗa huunde e sirku, foti ko seeda maa ko heewi, caggal maaygol annabaabe be, yimbe bee nanngi e sirkuuji, alaa diine hannde keddiido e tawhiid laaɗo si wonaa diine islaam.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Deftel ngel ina timminira hono aade wontirta juulɗo, e ko woni maana islaam, e haan'de goodal islaam.

Islaam jaabiima naamne goodal jiilotoode e hakkille kala nedɗo: hoto ummiden, ko saabi gonal men e winndere he, e hoto enen paa-den?

Islaam jaabiima dum fof e nder aaya alquraana gooto, Alla daali:

﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [يس: 22]

{Holko haɗata mi rewde Oon tagɗo mi ko ka Makko nduttoto-ɗon} (22). [Simoore Yaasiin.]

Hodo ummii-mi? Alla tagi mi (oon takɗo mi).

Hodo njahat mi? Yaama mi yaha ka Alla, mi hasbee e golle am. (وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ). (ko to makko nduttoto-ɗon).

Holko saabi ngar-mi e ndee winndere? Ko ngam rewde Alla.

Holko saabi mbido rewa Alla? Ina jeya e neesu nde ndewat mi Alla takɗo mi o, ko duum woni neesu jotondiral hakkunde Alla e jiyaadɗo makko: nde jiyaadɗo rewata Joom makko. (وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي). (Holko saabi mi rewatah oon takɗo mi) aaya gooto jaabiima naamne tati burɗe himmude wemmbinooji nedɗo:

﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [يس: 22]

{Holko haɗata mi rewde oon takɗo mi ko ka makko nduttoto-ɗon}.) (22) [Simoore Yaasiin.]

Islaam woni sariya Alla wonan-de winndere nde.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Islaam woni nde jiyaado jebbilta fittaandu mum Alla, o diggana Alla, o yankinanoo mbo e doftaagol, o jabana takdo mbo ballo makko.

Alla daali:

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ

الْأُمُورِ ﴾ [لقمان: 22]

(Holko saabi mi rewatah Oon tagdo mi). (22). Simoore Lukmaan

Faanda e islaam ko maccikinaade wonande Alla e kala huunde famarde e mawnde nder nguurndam maa, Alla toowdo O daali:

﴿ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ

وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴾ [الأنعام: 162-163]

{Maaku be: Pellet, juulde am nden, e kirse am den, e nguurndam am dam, e maayde am nden, ko All woodani, Jeydo binde de (162) Kafidiido alanaa Mo! Ko dum mi yamiraa, ko miin woni arano e jebbiliibe ben}. (163) Simoore daabeeji (an aam).

Juulde am e dewal e nguurndam am e maayde am woodanii Alla Joom binde de: kala ko gollat-mi ko ngam Alla, njuulat-mi ko ngam Alla, doftotoo-mi jipnaabe am ko ngam Alla, mi innat Alla mi jangga haa mi nafa aade en ko ngam Alla, mi daanoo haa mi bura semmbude jango ngam wadde ko Alla yamiri mi ko.

Dum ko maccungaagu sabu Alla e kala golle, ko dii buru himmude e maandeeji jebbilanaade Alla.

Heege gannal... domfeede anndugol ko buru soklinde en (ngoy'a men) alaa ko yarnata en dum si wonaa islaam.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

yeddude goodal Alla noon yonataa nefdo ganndudo pellet ko jibinaado te ko maayoowo.

defTEL ngel ina yerina: Ñamri ganndal e hakkille ko faati e jiiBUYAAJI yeddude goodal Alla, e yoga e maandeeji (daliillaaji) sellugol Islaam.

Deftere nde ardi ko e tafngo naamnal e jaabawol.

Ngaree puɗɗo-ɗen e barke Alla.

1- Holko woni yeddude goodal Alla- Ilhaad-?

J: Ilhaad woni: yeddude woodeede kala cemmbe birniide.

Mulhid ko jeeddudo woodeede takdo e annabaagal e ummital.

2- Holko ngaybinirton yeddugo (ilhaad)?

J: Ilhaad ina ɗabbi goonɗin'gol burngol toowde goonɗin'gl diine.

Kono goonɗinal pawingal e sikkeeki e miijoji gooñiidi, ɗum noon ko mbeñdi goonɗinal diine pawingal e neessuji banngudi e maandeeji ɗi nji'irten gite men, e teskuyeeji hakkille, e dallilaaji sariyankooji.

Ngam won-de Mulhid alah e saga miiɗaɗa ko arata ko:a-ko ndiga beyde e ndiga ɗum wona huunde mawnde, wona winndere haawniinde burnde labeede e haadtirde peesirde cewɗe e keeri cattudi B-huunde juhnde jibini keeri cattudi e fiiɗiyaaji tabitdi ɗi winndere nde addi; te noon woni sarti huunde juhnde ko yonto e nokku,winndere nde arii e ko alda e yonta wona kadi nokku, wadde nde arii e ko wona e huunde juhnde C- Jiiki jaaka neesu leydi gadana jibani nguurndam addi Bacteriya e aade, won-dude noon aade e timmal hakkille makko waawah yencinde ko buri newaade e mbaadiji nguurndam.D-Kala jikkui lobi ɗi njaɗɗen cellal majji beñandirdi e laawol rigi-jikkui asliyankooji ko donngal cattungal e perte ka tolndo maslaahaaji adunayankooji-ɗiin ko e njeñcudi rigi, ɗi etuyaaji hakkilleyankooji ngam ngona Mulhid alah e saga ngoondinaa ɗi.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

c- tuuknorde hakkille e rigiire alaa he Ilhaad, tawa ende hada boomaare denndaangal wonbe e dow leydi ndi.

winndere rigi (matiere) anndaa goopol anndaa peewal?

Duum wadi, e nder iilhaad (yeddude) boomaare ko woni e leydi ndii fof na fota e heddaa dum e nguurndam.

Ilhaad kadi fawii ko e fibnde, kono ko nde fibnde nde iwaani e ganndal wolla e tinndinoore (eggaande) wolla e hakkille maa e jikku.

3- Holko woni maande (daliil) woodeede takdo.

J: Maandeeji mum ina keewi kono ko dallillaaji didi tan kaaleten heen:

1- daliil woodnude (takde).

2- daliil toppitaade e karallaagal (waawde).

3- Holko woni dalii wootnude?

J: Daliil wootnude woni:

Kala huunde ko woodtnaande, duum woni woodeede huunde caggal nde woodaano, alaa e saga nde daña gootnudo nde.

Ko noon kebirten dallillaaji di limotaako e goodal taddo ceniido o.

Kala gabbel e winndere he ina holla goodal tagoore, sabu kala huunde wootnaande ina holla woodeede takdo gootnudo o.

aan si a ndaari goodal ngal maa a taw won-de ko huunde arnde waylotoonde, nde dañi iwdi te wonaa saasoore (duumiinde), wadde goodal waawaa yondinaade e hoore mum tan, dum noon ina addan ma pellital hakkille maa won-de na woodi tagoowo, fawotoo heen ko gite ndaarta (nji'a) goodnudo winndere nde, doon do de ndaari (de teskiima) winndere nde.

Ko duum saabi aayeeje alquraana buy ina kollira winndere nde e goodaade sera men, Alla toowdo o daali:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْنِي الْأَيَّاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾﴾

[يونس: 101]

{Maaku be : ndaare ko woni e nder kammuuji e leydi, maandeeji di (aayeeje) e jeertingol ngol nafataa yimbe be ngoondintah. (101).

Simoore Yuunus

Alla toowodo O daali :

﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ

مُسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿٨﴾﴾ [الروم: 8]

(Mbela be miijitaaki e pittaali mum'en Alla tagiraani kammuuji di e leydi ndi e ko woni hakkunde majji, si wonaa e goonga e happu (lajal) dottangal, pellet ko heewi e yimbe be ko yeddube kawral e Joom mum'en) ["8". Simoore Ruum].

Alla toowodo O daali :

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ

يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجْلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾﴾ [الأعراف: 185]

(Mbela be ndaaraani e laamateeri (malakuutu) kammuuji e leydi, e kuule de Alla tagi "185". Simoore Aaraaf.

Kala huunde woodnaande ko maande yottinoore faade e goodnudo O.

5- Holko woni daliil toppitaade e baawal (karallaagal)?

J: Daliil toppitaade e baawal (karallaagal) woni:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Kala huunde e goodal tuggude e Kawaarat -ko buri famdude jirmuuji rigiyankooji loskaadi kamdi ngonii ndadfdudi gabbel jarra (atom)- faade e Majjaraaji (galaxixes), ina woodi daraja e darajaaji fiibaade golle.

Duum no wada golle keeriidi dottaade.

Kala fiibiinde ka bannge golle nder neesu ko martaba beydiido e dow goodal.

Goodal ko ko yubbina (rewindiraa).

fiibaade nder huunde woodnde, ko martaba beydiido e dow goodal.

Kala ko woni sera maa ko ko hetta (tafaa) e mbaadi toddaandi ngam dum waawa wafde golle dottaade.

Wafde kala ko woni sara maa ina jogii piibagol ka bannge badal (golle).

Fiibaade ka bannge golle ko daliil feewnude e woodnude.

Wafde alaa e sago goodnudo wooda.

Woni yeru duum ko "lampu: jaynorgal" dum ina yerina fiibaade ka bannge golle.

Lampu kuura ina woniri e:

- 1- boggel gonatngel e nder lampu he.
- 2- Boreyel kire jokkindirngel kuura o e boggel ngel.
- 3- Gaas daaniido deenoowo boggel ngel, mbo gollondirtaa e hengel wonah kadi e kuura o.
- 4- Weer kadoowo naatde henndu ndu wollo yaltude gaas daaniido o, dum noo ko haa boggel ngel waasa sumde.
- 5- Foobre lampu o: Ina jokkindiri lampu o e dawwaaya dum wona laawol caafal kuura ngal.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Oo lampu kuura ko njuubbudi jogiindi fibre ndi waawataa newneede, dum noon ko maande (daliil) hakkille puɗɗoɗo tinndinoowo goodal karallo peewnoowo o.

Nedɗo caliido won'de oo lampu ko peewnaado moyy'inaa, maa bi'oowo mbo ardi ko juhal, ko oon nedɗo naamnetee yo addan dum daliilu.

Peewnuɗo lampu o ina anndi tigi ko woni kuura e laawol to mbo rewata e faayiida lampu o, e sewde fiileyel ngel, ko dum tinndini ko laabi wonde goodal lampu hollii woodeede karallo peewnuɗo dum, kono wonaa nih tan (e juhal) mbo ardi e mbaadi mammba timmundi.

Ko e wano oo tolno hakkille tawreten maande wonde huunde fiibiinde to bannge golle, wano nedɗo, alaa e sago daña peewnuɗo dum.

Lampu o na feewniraa (renndini) ko gedde jowi ...

Kono eden tawa nedɗo woniri (feewniraa) ko e gedde miliyaarji 4 e kala sel e seluui makko.

4- Tobbe miliyaarji 4 ndenti ngoni tagoodi kala guurngel laatingel, dum ina inniree code donondirteedo, maa DNA- dee karfeeje (tobbe) ina ngoni e aalundere kala sel e seluuji maa di.

Si a sikkii wonde 5 peewniraadi lampu o na woodi peewnuɗo di, te aan alaa peewnuɗo ma (tagdo ma) ndeen ko aan jogii cadeele.

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ [الطور: 35]

{Mbela be tagiraa ko aldaa e ndiga, wolla ko kambe woni tagube be} 35--Simoore Tuuri.

Kala ko taarii ma na woniri ko e fibre, alaa fof ko woni e neesu wollo e gabbel ma e kammuuli (falakuuji) wollo ko woni e nder banndu maa, si wonaa tan ina jogii fibre ka bannge tagu (golle).

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Fibaade to bannge golle (mahoodi), e tagu kala gabbel jarra e kala balel goodangel, duum ko gefe goodaade e kala huunde wonnde e winndere nde.

Alla daali :

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ
الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ [البقرة: 146]

" Pellet ina e tagu kammuuji e leydi e seertude jemma e ñalawma e laaɗe dogooje ndeer maayo ko nafata yimbe be, e ndiyam dam Alla tellini iwde ga kammu O wuurtiniri dam leydi caggal ndi maayii, O sari e mayri kala nooneji kulle, e pirlitgol keneeli e duule eeltaaɗe hakkunde kammu e lesdi, fof ko maandeeji wonan'de yimbe hakkiloobe.". **Simoore bagharati (nagge).**

aayeeje kaalooje e duum na keewi sanne.

alaa siftoroowo si wonaa kuutortoodo hakkille mum

﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ
فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ
تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَأَمَّنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا
أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [آل عمران: 7]

{Siftortaa si wonaa jooma hakkillaaji en} -7-. **Simoore koreeji Imraana (Aali Imraana).**

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Oon kuutorɗo hakkille makko o ndaari e goodal (daliil woodnude) o ndaari njuɓɓudi e golle goodaadi di (daliil karallaagal) maa o yanane sellugol daliil goodnuɗo ka banngge hakkille.

6- Holko haɗata tawa iwɗi neɗɗo e tagaadi godɗi di ummii ko e goodaadi gadani pamari di pibaaki?

J: caɗeele diɗe na ngoodi heen:

1. Sadeende adiinde nde: alaa hay maande (daliil) wootere tinndinoore iwde noone goodaadi guurɗi wonta noone (mbaadi) godɗo, haalaaka noon ndee diwannde fepindaande hulbiniinde: wonde neɗɗo ummii ko e ngoodakon ngadikon.

Hono fof jedduɗo goodal Alla goondinirta ngoo miiɗo ngo alaa daliil jottiido, o yeddana en huutoraade hakkille pawiiɗo e diine.

2- Sadeende diɗabere: Fawaade e miiɗo ko buri famɗude e Jenum (Minimum gene set) goodangel guurngel, kala no ngel foti famɗude, ngel waawaa jogaade ko buri famɗude jiinuuji 200.

Ko buri famɗude e limoore genuuji: woni ko guurngel goodangel waawataa wuurde si alaa diin genjuuji.

Goodangel guurngel waawataa wuurde si ngel ustoraama gene gooto e ko buri famɗude e genuuji dottaadi.

Gene woni lefol ganndaadi coomngol ko heewi e finndeeji (codes) ndonu tonngudi ganndaadi di (kumpitale).

Ina woodi dottaande burnde famɗude e geenuuji baɗɗiidi ngam nguurndam dañee: eɗi mbaɗa finnde (code) haɓbere genuuji ngam kattande -emmbe - sabu guurngel waawataa wuurde ko aldaa e kattande (semmbe) kadi haɓbere e genuuji godɗi mbaɗanaa finnde ñaamdu, godɗi heen ko ngam yeñde (jibingol), genuuji godɗi keerorɗi golle ngooroondi nguurndam, ko hono nih woniri!

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Anndube kiisiima won'de ko burata famdude e genuuji badfdiifi ngam nguurndam, Be mbi'i di njaasataa teemedde didi gene.

Dental Craig Venter yottiima e wonde genuuji badfdii ngam goodal nguurndam njaasataa teemedde tati e capande jeetati e didi gene.¹

Anndube tawi wonde Mycroplasma, ko goodangel burngel famdude e aduna, engel jogii 468 gene.

Si huunde ndee wonno rigi (matiere) tan, tawa winndere nde ko njubbudi rigi tan, en kaajaratno fuddoraade ko alaa gene, si en paalama rewde immaade e hedrojen faade e banndu neddo!

Kona tan ganndal hollii en wonde huunde ko alaa gene, maa ko jogii gege gooto, woodaani, hay genuuji teemedere alah, ganndal ina wi'a: Heden katojini kumpitale buy ko buri famdo fof, si wonaa noon nguurngel feeñataano gila fuddoode goodal.

E nder neesu alaa huunde fuddorde, kono kala heen fedde yubbunde woniri ko e banngemum, e mbaadi haawniindi!

Maa kaawis heddo e njubbudi kumpitale wadoori finndeeji (codes) wonande gooddi (tagooje) ko adii nde di peeñata, oo kaawis maa heddo pooma wona haayre fergitoore yeddube goodal Alla (Mulhid en), e kala jeddufo tagu Alla.

Aan adfa yeeso miliyaarji

4 kumpital keeritingal -deen kumpite gonde e nder aalundere kala sel e seluuji maa -ngam di mbaafa golle guurde cewde.

---

¹ Janngirde J. Craig Venter Institute (JCVL) wadfi wiifto ngam yitunde denndaangal jenuuji kimmuufi wonan'de M. denitium, ndeer jolde (tolnooji) nguurndam genuuji winndere di. Njeñcudi (ngartam) ndi woni: "1"be tawii fotde genuuji 382 iwde e 482 tonngiraa (coding) ko porotiin.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Mulhid -jeddudo- miiytonoo ko pellet na dañi goodaafi puɗɗiidi ko aldaa hay gene gooto, kono tan miijitande (yi'ande ganndal) addii wonde nguurndam na ɗabbi dottoode burnde famɗude e geneji, duum itti ngool koyɗol mabbe.

Goodaafi guurɗi ngari ina ngoni pibiidi gila e fudɗoode, si wonaano duum di peeñataano boom.

7- Holko woni yeruuji daliil toppitaade e karallaagal?

J: Yeruuji mum limotaako.

Di keyataa e binndaafi (dosiyeeki) aduna fi.

﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَّا نَفِذْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ [لقمان: 27]

{Si tawiino leɗɗe gonɗe e leydi ɗe fof ngontii kuɗi, maayo ngo wonti dahaa, maaje jeeɗiɗi beydee heen, duum gasnataa konngodi Alla ɗi, Alla ko baawɗo mbo hay gooto foolatah, ko o ñeeñɗuɗo} (27). Simoore Lukmaan.}.

Kala jarra e winndere he ko daliil toppitaade, foti en nganndii oo goonga hannde wolla en nganndat mbo janngo.

A- Ensolin-hormon dolgol golkos- yaltinita ɗum ko bukkol -pancreas- fotde ko ñaam-ɗaa ko e suukara.

B- Semmbe ko bernde duñata e yiyam na fota e kattande ɗe terɗe katojini fawaade e tiidnaare waɗaande nde.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

B- Naatirde fulkuru (reedu) maa ko ngam hadde ruttagolji ñaamde nde e hunduko maa, ñum addan maa lor.

C- jaltirde ñee kadi, ko ngam hiɓindaade e hadfande ma tuundi sobe jaltooje ñee, seeda kala.

D- yi'e laalagal hoore maa takkondiraani, haa mbaawaa telloraade e reedu neene ma hoolaare e newaare, sabu si tawno ede takkondiri ñee tellotanooko e reedu neene ma si wonaa tan ñee kela, mawnugol laalagal hoore timmataa si wonaa mawnugol ngaadi maa timmi.

D- Kala ko taartii neerji maa (raɗooji) eggooji tinirɗi -siñalji-kuura edii muuraa beɗel kaɗowel -wano muurirten ɓoggi kuuraa-tawa kuuraa o bonataa wilotaako, wolla mbo adda caɗeele.

E- Elektoron ina taaroo aalundere nde e njaaweendi ujunere kilometre e leyɗa- si wonaa noon elektoron o yanat nder aalundere he, sabu semmbe bippondiral e aalundere foodoore nde, si ñuum alaa tagu ngu yirbatno (fusatno) ko adii nde ngu fudɗotoo. Ko ñum woni njaaweendi haanndi ngam jarra (atom) waawa laataade.

F-Si jarraaji ñiɗi kawri e hedrogen a tawat 0007% ko tay're hedrogen nde waylotoo wonta kattande (semmbe), si ndee tay're woniino 0006% lomtoo 0007%, ndeen poroton o takkondirtaa e netoron, si ñuum wonndo winndere nde fof laatoto Hedrojin,

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

gedde godde de mbaawataa feeñde, si tayre wontunde cemmbe nde wonii 0008% lomtoo 0007% ndeen takkondirgol ngol yaawat sanne, dum noon addatno waasde Hedrojen e winndere he ko yaawi, nguurndam natta dañeede, limoore nde foti ko wonde hakkunde 0006% e 0008%.

g- Joowre elektron ina yerina (electron mass) 0.2% e joowre netron, ko dum woni joowre betirde ngam woodeede jarra (atom).

h- Caggal njallukon puñii, koñ kuccata ko faade iwirde ndaaygu (fooyre), daadi mum fa'a les, sabu jogaade jallukoñ kon tinorla mawdo faade e ndaaygu ngu, kala kumpitale de ngol haajori ede tonngaa ndeer foddere nde, ina woodi kadi hormonji badfooji jallungol ngol mawnira dow e bannge, diin fof finnde (code) majji woni ko he fuddere he.

i- Si a wonii e ñaamde bibbe ledde (firwi) dakmude, mberlo-daa aalundere mum yoornde nde, nde alaa dakamme, nde woddito maa, aan a newnanat ndeen binndere nde nabora genuuji mum, nde fudoya lekki ñaameteeki, kono tawa ende mofti genuuji mum ndeer bernde foddere yoornde nde, nde a himmiraano, kala nde werlaa nde e lesdi nde fuda si nde hebi baawal mum, nde wona lekki ñaameteeki, ki dañña daadi e foobre e cate. Dum fof na wada e puñi e lekde de tinataa maatataa hay huunde.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

k- Hombo yuɓɓi kumpital ɗiin puɗi muumi pahi, o fotndi keeweeki suukar majji, tawa aɗa dakmitoo heen?

Hol mbo waɗi aawdi (aalundere) ndi wonaa welndi yiɗaandi, ɗum waɗa ndi werlee ka wodaɗi.

Rewti hee: ko hombo loowi abbere kumpitale ndonaade jonooje tagde puɗol kesol e denndaangal coomiɗi nder mum e golle mum?

l- Ko feeñanii en e sakket woni: ɗakkere jaatiyankoore–Inertia–mbo nguur–ɗen e neema mum, ko ɗum njeñcudi haɓɓere (joowre) winndere nde fof.

Holko woni ustaare (ɗakkere) jaatiire?

Si a jolii e oto mbo dogaa haa mbo darii e juhal, hol ko waɗata?

Ndeen a nduñoto faade yeeso! mbela wonaa noon?

Ko ɗuum woni ustaare jaatiyankoore.

Si ɗakkere jaatiyankoore woniino e winndere men he ko ɓuri famɗude no woniri nih jooni, ndeen hay kenal soy–soy waawatno dillinde kaay'e mawɗe ɗe, oon tuma huunde fof na waawi feraade en.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Si ḡakkere jaatiire ḡuriino mawnude no woniri jooni nih, en mbaawataano dillinde hay peḡeeli (kolli) men.²

Semmbere ḡakkere jaatiire fawii ko e haḡḡere (joowre) nde.

Huunde haawnde fiijiyankooḡe woni : haḡḡere joowal koode (majarra) laawol tabaana –la Voie lactée– woni joowal denndinngal njuḡḡudi naange, alaa ko nde jogii e ḡakkere jaatiire nde so wonaa emmbere 0.1 nder miliyon, te noon haḡḡere lesdi ndi alaa ko jogii he ḡakkere jaatiire nde si wonaa ko tolnii e 0.001 nder miliyon.

Ḥakkere jaatiire ḡurnde moyyude, nde nguureten e mum, nde mbaaweten waḡḡe coftale men fof, ndeen woni mooḡḡal kattandḡe winndere ndee fof.

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ

وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن أَبَات ﴿٧﴾﴾ [الرعد: 27]

{Min tagiraani kammu ngu e leydi ndi e ko woni hakkunde majji meere, ḡuum ko sikke ḡeen yedduḡe, bone (waylu) yiite woodanii ḡeen yedduḡe} (27). Simoore Saad.

---

² Battane Neesu: hono njuḡḡudi biyoloji ndi hollirta faandaare winndere nde,

Michael Denton.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Kala no ganndal beydorii, kaawisaaji karallagal tagu bura banngude - 3-³

M- rewti heen holko wonata si en njahii e haalde ka yitere?

Oon neema mbo alaa coggu.

[8: البلد] ﴿أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ﴾

{Mbela Min mbaɗanaani mbo gite} {8}. [Simooore ngenndi (Baladi).].

Karallaagal yitere ina tolnoo e: teemedde jowi e capande jeedidi e jeego'o peksel.

Yitere ina mofti yaanorde (adsa) burnde laabde e winndere he.

jaɓɓorgel ndaaygu e nder sajo yitere njaajeendi mum buraani feccere millimeter naybitaado, ko e mum o waawata seerndirde mbaadiiji miliyonji sappo ceertufi, dum ko kaawis e tagu Alla lobbu.

Si a ndaari huunde yeeso maa ndaaygu yani e saño (gubbol) yitere nde, e nder ley'annde golle kimiyaaje keewde pibiide mbaɗat, de njibina caafal (waraango) kuura, ngal ummoo e saño yitere he faade e ngaandi maa, ngal rewa e boggoñ neerji -raɗooji-, ngaadi ndi firda waraango kuura ngo yi'annde, ngaandi ndi wa'a no jogiindi saggitorde timmunde wayloore waraango kuura yottiingo ngo e mum wonta yi'annde yeeso maa.

Ko huunde haawniinde si on miijiima e mum !

---

³ Maykel Danson wiɗti oo fiyaaku e mbaadi yaajndi, e deftere makko : Fotde neesu, nde eggaama e arab, nde yalti to Daaru Al Kaatib.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Miijo-daa : Ndi ngaandi ngonndi nder faandu yi'e niɓɓundu -nduun woni laalagal hoore-.

Alaa ko yottotoo ngaandi maa ndi si wonaa caafe (waraango) kuura.

Hono ngaandi ndi firdata ngal caafal waɗta ngal yi'annde ?

Hono ndi okkir maa mbaaw-daa yiide ?

Oo kaawis ombo waɗa e kala leyɗannde si a udditii yitere maa ndaarda !

Ko wano noon kadi nande noppi wa'i:

Ka bempeyɗe hito (sawtu) naatata faade e mbaggu (tabalde) nofru, nde waɗta de bempeyɗe dillere mikaniik, ndeen dillere rewa e yi'oñ tatoñ pamaroñ ndeer nofru hakkundeeru faade e nofru nder-nderdu, nduun wayla dum wonta caafal kuura.

Ndeen ngoo waraango kuuraa ina egga ummaade e nofru nder faade e ngaandi, ngaandi ndi fudɗoo waylude caafal (waraango) kuura ngal wonta hito, ndeen puɗɗaa nan'de hito ngo!

dum fof kadi dogata e ko buri famdude leyɗannde:

﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ
وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [النحل: 78]

(Alla yaltinii on e deedi yummiraaɓe mon on nganndah hay huunde O waɗani on nande e jiide e berde mbela njetton) -78- Simoore ñaaki (Nahli).

Miijo-daa wonde kala leyɗannde fotde tintinooje (joopane) ujunnaaji kuura na yottoo e ngaandi ummaade e yitere e nofru e memde e meedde

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

e uurnagol, e ummaade e terde ceertude, tawa endi seernda dfee joo-pane e karallaagal kaawningal sanne.

﴿ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۗ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾ ﴾

[لقمان: 11]

" Dum ko tagu Alla, kollee kam ko be ngonaa kanko tagi, accu tooñoobe bee ngoni ko e majjere feeñnde" {11}. [11-Simoore Lukmaan.].

﴿ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۗ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾ ﴾

[النمل: 88]

{Golle Alla O ñeeñni kala huunde, pellet ko O kumpitiido ko ngolloton ko}. {88}. [Simoore korndolli (Namli).].

Hombo waawi tonngude neema e neemaaji Alla?

Miijo, aan, e kala jokkule gonde e banndu maa, e kala yi'al newnanat ngal ma dillude e baawal maagal?

Miijo-ɗaa e jokkule daatde newnanatde ma dillude ko aldaa e pobbondirgol hakkunde yi'e de, de ñaamtondirtaa, dfee jokkule de Alla wadi e mum ndeelam wano bellere wonnde e jokkule masinaaji!

Miijito e neemaaji Alla di, tesko-ɗaa njettaa Mo e neemaaji makko di, senaare woodanii Mo.

Neemaaji Alla limotaako

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ
ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾
[لقمان: 20]

{Mbela on nji'aani ko Alla eeltanii on ko woni e kammuuji e leydi O yuurti e mon neemaaji Makko peeñɗi e birniidɗi fof, na woodi heen yimɓe yeddondirteeɓe fii Alla ko aldaa e ganndal aldaa e peewal e ko aldaa e deftere jalbunde}. (20). Simoore Lukmaan.

8- Yoga e yeddube (Mulhid en) ina njuwa daliil TOPPITAGOL e wiide ɓe na woodi toon gefe ɗe ngonaa burɗe (yeruyankooje) wano : ñawuuji e dimmbagol leydi.

J : Waasde woodeede gefe peewniraade karallaagal e winndere he, e haala Mulhid, ɗuum riiwataa woodeede karallaagal tagu ngu.

Wiide mbo noon na teentina woodeede karallaagal e winndere he.

Si karallaagal woodaano Mulhid anndataano woodeede gefe ɗe peewniraaka e karallaagal.

Hono kaaldataa ustaare (ayiiba) wonnde e njuɓɓudi tawa winndere nde alaa njuɓɓudi?

Ko ɓe cifortoo ko wonde karallaagal alaa, ɗuum ko ustaare ganndal wolla ñakker (ustaare) faamgol ñeeñal gonngal e gefe ɗe.

Goondinɓe mbi'ataa wonde winndere jogiinde karallaagal musiibaaji njanataa e mum, kono ɓe mbi'ata ko pellet winndere nde ko ñeeñaande alaa ko yanata heen ko aldaa e faandaare.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Darnde Mulhid nanndi ko jeddoowo karallaagal he laana weeyo, sabu woodeede petrol keewdo nder makka embo waawi fuccitde laana ka e kala ley'annde.⁴⁴

Wiindere nde yubbinaaka (hettaaka) ngam nde heddo haa pooma wolla tawa nde aalaa fudfoode, enen en tagiraaka yo en ngon allaaji.

Kono tagiraden ko haa ndaartinde-ɗen (njaribire ɗen) jam e bone.

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء:

[25

{Maa Min njaribor on bone e moy'ere ngam humpitaade on, ko ga amen nduttete-ɗon}. [(25). Simoore Anbiya (annabaabe)].

Jam o e bone o, e kala fitina wafata ko e ñeeñal e muuyaande Allayankoore.

9- Holko hafata woodeede sabaabu rigiyanke goodnuɗo winndere nde; woni yeru mum ko: Pinal (siwilisasiyo) godfo wolla huunde wofnde? Holko saabi Alla gaddido mbo alaa fudfoode?

J: Ina woodi doosgal ngal annuɗe lisaam cinci gila ko burata kitaale ujunere, ngal doosgal na wi'a: " Callalal (dewondirgol) golluɗe na adda waasde woodde golle" -5-⁵

Callalal golluɗe woni: woodeede ko buri tagfo gooto, e ngal naamnal eden njogii Pinal (siwilisasiyo) godfo, godngal gadingal ngaal kadi

---

⁴ Peeñdi (fenomen) ñiñde diine ndeer filosofi keso o, nde Dr Sultan Al-Umayri, ko wiɗto ngam heɓde doktora.

⁵ Peeñdi (fenomen) ñiñde diine ndeer falsafa keso o, Dr Sultan Al-Umayri, wiɗto ngam heɓde doktora.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

sincunoo ngal, ngaal pinal kadi ko godngal aawi ngal, yahra noo, dum woni callalal tagbe be.

Ngal callalal ina adda waasde woodeede bafe (golle).

Waasde woodeede golle woni waasde woodeede tagaadi wano winndere nde e nedfdo 'aade) ekn...

Callalal gollube na adda waasde woodeede winndere nde e Goodal ngal.

Si peeñgol gootel e pine (siwilisooji) fawiima e siwilisasiyon godfdo darnufo mbo godfdo kadi gargol mum fawoo e godfdo, haa ko alaa do haadti, ndeen ngal Pinal (siwilisasiyo) feeñatah, ko noon kadi gadiide de, dum noon firtata ko goodal woodatah, hay huunde woodatah.

Sabu kala hen ngenndi peeñgol mum fawii ko e ngoofndi ngadiindi, fawotoo heen ko: hay ngenndi feeñatah, hay huunde woodatah.

Alaa e sago, daña tagfo mbo hay huunde adaaki, goodnufo kala huunde.

Si callalal ngal alaa to haadti e kala fedde nder callalal ngal fawii ko he wedde, duum noon tagaade ngoodataano, taggol kadi woodataano, wonaa kadi goodaadi, sabu kala baafdo baafal mum fawotoo ko e baafdo godfdo gadiido mbo, oon kadi fawoo e gadiido dum, oon tuma alaa ko woodata.

Alaa e sag callalal ngal darto e dottoode.

Ko doo njanante-den woodeede Tagfo Geno Mbo hay huunde adaaki.

10- Eden nganndi laabi ñaawooji winndere nde e sababuuji dimbande lesdi sanne, holko saabi katajin-den e Tagfo tawde eden nganndi laabi njuubbudi winndere di?

J: Mulhid ina sikka woodeede laabi tan na yona ngam tagde winndere e feeñde nde, yoga e mum'en ina tuugnoo e laawol "laawol bippol: gravité terrestre" ngool tan yonii banngin'gol winndere nde, wondude e waasde

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

daraade haala mum'en ka tigi, si en mijiima e laawol bippol, hombo laawdi ngol? hombo okki ngol sifa baawal e hollirde batte de?

E waasde ndaarde dee gefe ganndaade goowaade, laawol bippol ngol waawaa dirnude hay si ko pukeyel belyardo.

Laawol mehol ngol tan waawataa wafde hay huunde doon do huunde nde feeñaani.

Laawol bippol waawaa feewnude hay pukeyel belyardo, ngol waawi tan ko dillinde ngel si ngel banngii ngel duñiraa sawru belyardo.

Laawol bippol ngol tan wonaa hay huunde, kono ko ngol sifa baadal neesuyankewal.

Laawol bippol ngol dillintaa pukeyel belyardo ko aldaa e semmbe duñooje sawru belyardo ndu, dillina ndu, ko ndeen pukeyel Bilyardo dillata, ndeen laawol bippol ngol wafa batte mum.

Kono Mulhid ina sikka wonde woodeede Laawol bippol na waawi tagde pukeyell Belyardo e dillinde ngel!

Hol he bee di do mbo hakkille buri jabde won'gol sabaabu feeñde winndere nde: ko Tagdo o, wolla ko laawol ngol?

Ko noon kadi laawi sumirde nder wonande motor oto (motel) di waawaa feewnude motel.

Si en beydii heen laawi sumirde ndeer e motor motel, motor o tan kadi gollataa, ko maa isaas (essence) okka mbo kattand, alaa e sago kadi feetere cumgol wooda, ko adii dum fof tawa motor oon na woodi, ko nii si laawi sumirde nder di woodii ko ndeen motor o gollata!

Hakkille jabataa sikkude laawi sumirde nder tan na waawi feewnude motor o, e feetere ubbuure nde, e esaas o, e dognoowo o, e laawol do oto o dogata.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Miijo yondinaade e laawol golle ngam tagde winndere nde, ko miijo ngo yahdaani e hakkille hay seeda.

Refti heen, ngoo miijo si en ndewii ngo maa ngo naatnu en e callalal gollube ngal njaabi-d'en e naamnal gadanal he, hombo tagi ngol laawol hombo woodni ngol, si be cikkee ko laawol godngol, maa en naat e callalal gollube, duum addata ko waasde woodeede hay laawol gootol, wolla waasde woodeede hay tagoore wootere.

11- Holko hadi wonde winndere nde iwi ko e juhal tan -ardi nih tan?

J: Wiide ko juhnde woni iwidi winndere ko majjere, sabu asli hungol (ko waawi wonde), sabi juhnde ina woodi sardfiji d'idi di ceertataa e mum.

Diin sardfiji ngonni: yonto e nokku.

Huunde juhnde ardi noon tan ina dabbi jogaade yonto mbo dum wadata e mum dum battina.

Ina dabbi kadi woodeede to bannge rigi -macceer- mbo dum wadata e mum dum yencina battane mum.

Hona mbi'irten huunde juhnde ina jogii batte e woodeede ndee winndere, sabu winndere men nde iwi ko aldaa e yonta aldaa e nokku?

Hono batte juhal (ko ardi nih tan) peeñirta tawa juhal ngal e hoore mum woodaani.

Hono juhal wadirta batte ado woodeede mum e woodeede yonta e nokku, te ko dii d'idi ngonni sardfiji woodeede juhal ngal.

12- Hono nduttirten jeddufo goodal Alla bi'oowo goodal winndere nde ko alaa ko adii dum.

J: Fotde no laawol dimmol wonande dinamik nguleeki (second Law of thermodynamic) winndere nde waawaa won'de tawa alaa do fudfi.

Ngam newnude ngol laawol ngadden yeru ngam firde dum; Si ada jogii Kaas ndiyam gulfo nder suudu, nguleeki ki eggat e ndiyam nguldam

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

dam faaade e weeyu suudu he haa daraja nguleeki suudu ndu fota e daraja nguleeki kaas o, ko d̄um woni laawol d̄immol wonande dinamik nguleeki, sabu kattand̄e (sembe) rewata ko iwde dow faade lees, ko noon tan wonirta.

Dum ina wad̄a e kala huunde wonnde e winndere he e kala leȳ'annde gila winndere nde feeñi, haa nguleeki kala huunde nder winndere ne fotondira, si nguleeki kala huunde fotondirii, ndeen ko wi'etee Maayde nguleekiyankoore wad̄at e winndere he (thermam Death of Universe) Si winndere wonndo alaa fudd̄foode ndeen tawatno nde dartiima jooni - maaynde nguleekiyankiire-, kono jooni nde woni ko e alhaali ko buri famd̄ude Netrob burd̄o wod̄du, nde yottaaki e maayde nguleekiyankoore tawo, d̄uum noon winndere nde wonaa geno (ko alaa d̄o fudd̄fi) ende jogii fudd̄orde tabitnde, jamaanu e nokku peeñdi e mayre.

Tabitii e ngool laawol pellet winndere nde fudd̄ori ko e ko buri famd̄ude e Netrob, d̄um firti ko wonde goodal mum wadii ko aldaa e anndo mum gadiid̄o -ko feewnaande-.

Ko d̄um woni laawol ganndal kono tan yeddube goodal Alla ngoni ko e bannge god̄fo.

13- Holko saabi laawol sabaabu alanaa (gollataa e) Tagd̄o O? Wolla e tafngo wod̄ngo, hombo tagi Tagd̄o O?

J: Ko adii fof: Tagd̄o O laawi tagaade Makko di golletaake (pawaaki) e dow makko, d̄um ko huunde anndaande.

Si wonaano nih en mbi'anno: ko hombo defi defoowo o?

Ko hombo wuji ngujoowo o?

Tagd̄o O woni goodnudo yonta e nokku, laabi di O woodni dii pawotaako (ngollataa) e Makko, sabu ko Kanko woodni di.

Didi: Kala huunde laatiinde ina woodi ko laatini nde, d̄um ina selli, kono tagd̄o noon:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ [الشورى: 11]

{Alaa huunde ko nanndi e Makko}. (11). [(11). Simoore SHuura (diisnondiral).]

Tati : Tagdo O wonaa badaado (kewdo) -alah to O fuddorii- hono mbiiraten : hombo tagi Mbo ?

Nayi : Alaa e sago tagdo O wona Mbo alaa do fuddori, Mbo goodal Makko waddii, si wonaa noon naaten e jiidru" callalal gollube e ko dum addata e waasde woodeede golle de" ko dum woni ko kaalno-den labbinden ko adii seeda, alaa e sago tagdo O wona badfiido goodal, Mbo alaa do fuddi (ajaliyanke) senaade woodanii Mbo.

14- Winndere nde ende mawni sanne, e no fotde men famdiri, hono ngonirten tummbere (wuddu) ndee winndere mawnde sannde?

J: Jeddudo goodal Alla ina wi'a e sikkude: Winndere nde ina mawni haa fanti, wadde hono aade wonirta wuddu winndere nde!?

Ngoo miijo fawii ko dow ngardiindi: nde wonnoo gese de ko yaajude sanne, joom majje no famdani de sanne, duum wadi wonaa kanko jeyi de!

Kono huunde nde fawaaki e mawneeki (buttidgol).

Jikkuuji di pawaaki e mawnugol, te ko kan'ji ngoni betirgal burondirgol hakkunde neddo burdo moy'ude e burdo bonde o.

Yimbe bee betirtee ko jikkuuji mum'en.

Wadde mawneeki wonah betirgal!

Ngaree piyen oo yeru: Si en njogiima laamdo, oon laamdo waggini (wasiyani) biddo makko yogo e wasiyaaji, o winndi dum e deftere,

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

mbela aade na waawa salaade e wiide: Hono oo laamdo jogiido gese miliyonji e lesde de limotaako, ko wadi mbo okka bidde makko mbo yonaani hay gootel e nder miliyon e lesde e cooye makko?

Yyeru burdo towde ko Alla woodani.

Mbela dum ko salagol jaadungol e hakkille?

Huunde nde fawaaki e mawnugol wolla niseeki (teddeendi).

Refti heen, mbela wonaa ndee winndere fuddorii ko e ko buri famdude hoore meslal I (fiaabi milyaarji, wano annuube Fiijik (physique) kolliri?

Wadde mawnugol wonaa huunde wellitiinde.

Fawii heen, si tawii ko Alla tagata ko O welaa no weliraa, holko dum bonnanta oon jedduo goodal Alla?

Mbela Alla Mbo ustora a gollirde haa dum duña Mbo e wadirde seeda-seeda?

Alla burii (toowanii) duum.

Kono mbela ko enen ngoni wuddu winndere nde tigi?

Eey ko aan neddo woni wuddu winndere nde e ñaawoore Alla.

Ko diine woni ko Alla fawi tagaabe Mum.

Ko diine woni hoolaare nde ndoonde-daa nde, kammbu woni humpito (jarabuya) mawngo ngo pot-daa daranaade.

Ko aan neddo dabiraa dewal Alla toowdo O, duum wadu maa wuddu winndere nde, ko aan woni wuddu (tumbere) winndere nde, kono wonaa sabu mawneeki maa doole wolla mbaawde maa, ko sabu tan Alla faw ma dum.

Ko aan waawi gollude moy'ere e accude bone... aan waawi goondinde wolla yeddude.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Enen fof eden nganndi ko fawaabe (roondinaabe), foti en njabii wolla en caliima.

Mulhid e goondindo e bi'ooowo mi anndaa fof ko fawaabe fawre Alla, eden tina pawal Alla ngal, eden tina dillugol ngilngu jikku bernde, eden nganndi pellet ko woni ndeer men: gollu wotaa gollu... gollu moy'ere wotaa gollu bone, gooto e men fof na anndi won ko o dābbiraa!

Ngonden ko e tummbere ndee winndere to banng'e faweede (hellifeede).

Ko noon kadi ngonden ko e tummbere winndere nde ka banng'e tinde e anndude, eden kebtina eden kakkili eden nganndi goodal men tigi, e goodal winndere nde sera men, eden paami maana goodal men tigi.

Ko en naamneteebe nanngirteebe hellifaabe ñaaweteebe (hasbeteebe).

Ko enen ngoni tagoore anndunde yoodde heblo toppitaango, ko enen ngoni tagoore anndunde karallaagal diggin'gol golle, enen ngoni tagoore waawnde siinude maa salaade ko fawaa, eden mbaawi subaade tigi, eden mbaawi goondinde e yeddude.

Enen ngoni e wuddu (tummbere) ndee winndere.

﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ [الأحزاب: 72]

{Minen Min pawii hoolaare nde dow kammuuji e leydi ndi **ɗi** calii roondaade nde **ɗi** kuli nde, ned**ɗo** kam roondii nde, aade ko tooñoowo cay ko majju**ɗo** } [(72). Simoore Pelle (Ahjaab).].

15- Yoga e yeddube goodal Alla ina mbi'a : na woodi koode keewde, si en ndaartindiima maa en taw heen waawnde wuureede... mbela ngoo miijo (maanditorde zum) ina sella ?

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

J : Holko tamindiri woodeede keewal koode e yeddue daaliil karallaagal ?

Huunde nde wonaa rigiiji garwaniiji.

Huune nde wa'aani tan no: mino e ladde heewnde muuyanteeje e vivve ledde e kulle, ndeen lahal ñamri defaandi ndakmundi yalta yeeso am, wadde huunde nde wonaa tan rigiiji (material) garwaniiji.

Heewde njaareendi kadi e jeerennde firtaani wonde mido tawa toon bedi elektoronik peewnirteedi njaareendi taariindi kam banje fof, e ndee jeerennde!

Wadde huunde nde wonaa woodeede rigiiji garwaniiji; woni huunde nde ko anndude hono feewnirtee e karallaagal, ko wi'etee e Angale: know how.

Woodeede dental koode firtaani nde wootere e majje feeñata tawa ende wonir e karallagal wano leydi ndi.

Huunde nde ko dfiigin'go (karrallaagal) e tagu e feewnude:

﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرٌّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾

﴿إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ [النمل: 88]

{Tagu Alla karallu, Oon baɗɗo kala huunde e karallaagal} {88}.

Simooore Korndooli (Namli).

Woodeede koode keewde godde wonaa daliil woodeede nguurndam e dow hoodere leydi.

Woodeede koode godde hollaani woodeede finnde (code) ndonuyan-ke e nder maa, jogiinde karfeeje miliyaarji nayi deenooje kala golle terde maa, e hormonji ma, e mbaadi haawniindi, ko adii nde ngonata aan.

Nguundam ko kumpital wonaa rigi (matier).

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Si mi yahdii e gooto e yeddube goodal Alla to hoodere wootere, min tawi toon masiin (appaare) piibiido mbo golla e mbaadi haawniindi, hay si min paamaani golle mum, mbela na waawi yeddude woodeede golludo oo masiin, sabu tan mawnugol ndee hoodere nde min ngoni ?

Ngoowka hakkille tan na duña min, miin e jeddudo goodal Alla o, si min nj'ii oon masiin (appaare) min mbi'a peewnudo kattando na woodi.

Kala jeddudo dum feeñani hakkille oon woni jeddudo goodal goodnudo, ko kam tigi foti naamneede daliil, kono wonaa tabitindo goodal goodnudo.

Jeddudo goodal Alla e ndee winndere haawniinde labaa, ko kanko naamnetee daliil kono wonaa goondindo o.

Woodii ñande, Jeddudo goodal Alla Karla Sagan winndi daarol o inniri ngol Jokkondiral : Contact, ombo haala heen hono anndube mbiidirta yoy're yaasi leydi men ndi.

E daarol fepindangol woni ko anndube njiiti callalal tonngoođe gadane juutngal ummiide e weeyo yaasi ngo ; sabu rewondirgol callalal ngal ina tinndina bural (kiima) limgal (matematik) dottaado, engal hollira noone e njuubudi, dum woni daliilu hakkil jondo ngam yananeede wonde oo bataake ummii ko e pinal godngal, engal faalaa jokkondirde e men !

Ko haawni heen ko won'de Karl Sago "mbo laabaaka fii Alla : agnostic" ko lolludo, kono hakkille makko jabii goodal fibaade e njuubudi: nder tinndinoore tokosere (batakel) nde woni daliilu woodnude e karallaagal!

Callalal tonngoođe gadaniije tan na kollira pellet woodeede ngenndi mawndi ; hono ngaskinirta alkule (karfeeje) miliyaarji nayi nder kala sel e seluuji banndu maa, te si harfeere wootere bonii heen tan bone mawdo wadat, hono mbiirataa ngaal karallaagal fof ko puunti (yofñe) yeddube goodal Alla, ko yahdaani e hakkille ?

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Yahdaani e hakkille : ñaawrude puunti ngam yeddude firo huunde. Banngude, tawa ende tinndini goodal tagdo O

﴿قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

[يونس: 101]

{Maaku be : ndaaree ko woni e nder kammuuji e leydi, aayeeje de e jeertingol ngol nafataa yimbe be ngoondintah} [(101). Simoore Yuunus.].

16- Holko hadata goodal ko buri tagoowo gooto mbo alaa do fuddi ?

J : Alla toowdo O daali :

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَاءُ اللَّهِ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ [الأنبياء:

[22

{Si tawiino allaaji goddi (ko wonaa Alla gooto) woniino e majji didi, ndeen di mbonatno} 22-. Simoore annabaabe (Anbiya).

Goodal deweteedo gon'dudo e Alla na aada limti-limtinde (keewal), limti limtinde na adda haajorde goddo.

Hatojinde tagdo O noon - Alla seniima heen- ina adda waasde hoolaare winndere nde, ende waawi yirbude ndeen, duum noon addat bonde winndere nde.

Jokkude winndere nde hoolnaaki si tawii Alla mbo haajori goddo.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَاءُ اللَّهِ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ [الأنبياء: 22]

[22

{Sii tawiino allaaji ngoni e majji (asamaan e lesdi) ndeen maa **ɗi** mbon, senaare woodani Alla Jooma Arsi e ko **ɓe** cifortoo Mbo ko }
(22). Simoore annaba**ɓe** –anbiya

Takɗo O seniima e jogaade haaju e hatojinde godɗo, ko Kanko woni jondiniido daraniido kala huunde, senaare woodanii Mbo.

Beydu heen kadi: si Allaaji ɗiɗi -wolla ko buri dum- ngonno toon, ndeen hakkille na jaba ko luutondiral burata badaade nanondiral, sabu woodeede Allaaji ɗiɗi firti ko woodeede muuyaade ceertude, te kadi gooto e mum en fof hatojina e godɗo, dum addata ko bonde kammuuji ɗi e leydi ndi.

Neesu nedɗo ko fellitde Alla ko gooto, si tawii ganndo physic wolla godɗo, ndaarii ndee winndere, o waawataa mijjanaade nde si wonaa tagɗo gooto tan.

17- Hoko addi (saabini) diine?

J; Burɗo bonde e yeddube goodal Alla na goondini wonde ko goonga buri fenaande, ko noon de?

Burɗo bonde e yeddube goodal Alla ina goondini wonde ko hoolaare buri njanfa, ko noon de?

Dii konngi garooji ngalaa e ndee winndere, e ndee winndere rigi alaa ko addata maanaa majji wolla ko ɗi ɗabbi ko.

Holko woni maanaa Goonga?

Holko faandaa e Hoolaare?

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Mbela si en pirtii gabbel jarra maa en taw toon maanaaji wano:
GOONGA wollo FENAANDE?

Mbela si en ndaari Fiijiya wolla kiimiya hormonji maa en taw toon:
HOOLAARE wolla NJANFA?

Dii konngi (termuuji) ngalaa e winndere rigi.

Kono ko di konngi gooddi e goonga.

Accu (nganndaa) boom ko e gefe burde mawnude di jeyaa.

Qiima neddo, ko e jikkuuji mum kono wonaa e mawnugol mum wonaa
kadi e limoore jarraaji mum wolla tolnde semmbe selji makko.

Qiima neddo (aade) ko nanngitaade e ko Alla fawi mbo ko.

Oo Qiima alaa hay huunde ko renndi mbo e neddo.

Ina woodi gorko moy'yo e gorko bondo.

Kono hooseere moy'ere e hooseere bonnde ngalah.

En tawataa hoodere hoolaande e hoodere janfotoonde.

Ko neddo tan himmiri Qiima e faandaare, e goodal kadi.

Ko aade e Jinne tan paamata wonde ko be halfinaabe.

Tinde maana jikkuuji jeyaa ko e neesu ko Alla fawi kala gooto e men.

Diine ko huunde waddiinde ngam faamde neddo.

Ko diine tan woni ko okkata maana jikkuuji e ko taki di ngooda e ko
saabi eden nanṭoo e majji.

Ko diine tan woni ko tottata ngoobu (mbaadi) jikkuuji.

Jikkuuji mbaawataa faameede si wonaa e ko Alla fawi e men.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ko e diine tan mbaaweten anndude ko saabi jikkuuji ngoni neesu neddo (aade).

Ko e diine nganndeten faandaare goodal, ko e diine kadi nganndeten wonde jikkuuji di co'eten waddagol majji, hay si en nanntaaki e majji, ko di feccere e fawre nde Alla fawi e men.

Diine ko huunde waddaniinde neddo (aade).

Ko e diine kadi nganndeten ko saabi ngonda-den do?

Ngannden kadi ko woni caggal maayde?

Ngannden ko woni maana goodal?

Ngannden kadi ko dabbaa e men e ngal goodal?

Diine ko huunde waddiinde ngam anndude ko furi himmude ko neddo daranii (soklinta mo).

Ko dum saabi si wonaano diine winndere nde waylotono faade e gumndam kibbudame waasde timmal.

Ibnul Qayyim yo Alla yurme mbo wi'a:" laawol malal alaa e aduna e laakara si wonaa e juude nelaabe, anndugol ko moyyi e ko boni kadi hebotaako si wonaa e mabbe, alaa dañooowo weluya Alla tigi si wonaa e juude mum en." ⁶

Si wonaano naange diine e naage nelal aduna ko nibbere hudaande, wano ceernaajo Ibnu Taymiyya wiiri, yo Alla yurmo mbo. -7-.⁷

Si diine alaano faandaare goodal anndetaake, wonaa kadi maana moyyere e bural mum.

Sie nele ngaraano winndere nde wonatno e jiidu hulbiniindu.

---

⁶ Jaad Al Ma'aad 1- 68.

⁷ Majmuu'ul Fataawa 93,94-19.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Si diine wirniima nedfo yeddi annabaagal, ndeen maa aade wontu goppe (tuundi) wano Kalos Saagon wiiri nih, wolla o wonta koowoje wano Sarter haaldiri nih. -8-.⁸

Aade oon wonta tuundi kiimiya wano Steven Hawking wiiri nih. -9-⁹

Annabaagal woni foofaango (dillere) goodal wooto, si annabaagal alaano ndeen ko buri yoodde e pepindaadi e ko buri welde e tuuyooji ngontatno kulol cattungo!

Si wonaano diine winndere nde wontatno niwre hulbiniinde.

Aan si a naamniima kala jeddufo goodal Alla: holko saabi gonal men e ndee winndere wolla holko woni caggal maayde?

O haalat puuyka wolla o deyyira no muumo.

Ndeen noon ko diine woni sabaabu neesuyanke wonande aade e faamude bure jikkuuji, diine woni ko haani anddireede goodal e faandaare goodal, e timmin'de maccinaade (dewal) e Alla, ngaal maccinaagal woni dadndowal ngal.

18- Holko hadata jikkuuji ngona njeñcudi ngaandi wollo renndo?

J: Ngaandi wadiraawo ko iwde e rigiiji (matieres) goodaadi, gonfi e di winndere rigi nde feewnira tigi.

---

⁸ Ruttorde Wiideyo: Baarol taarnde winndere (rogere 1) feccere e goodal men na anddina ko oon nokku iwden. Eɗen woodɗaa ruttaade, te eɗen mbaawi ɗum. Sabu winndere nde na ndeer men kadi. Enen tagira-ɗen ko e koode, ko en laawol no winndere nde anddina hoore mum: hojomji 06 e leyɗ: 04. Tawi ko laatagol neddo kullel Sartar haali kaan e daartol makko: Gisyen.

⁹ iwde e kawral won'dude e Ken Campbell: goonga dow pelle: baawo Ken men, 1995.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ngaandi ndi no wa'i fiibaade fof wolla no gefe rigiije (matieres) fiborii fof, en tawan keewal meere (ndiga) jibintaa si wonaa meere.

Si wonii rigi (matière) anndaa moy'ere anndaa bone, ko noon kadi ngaandi wa'i.

Doon naamnoto-d'en jeddufo goodal Alla: Hono faamugol moy'ere e bone feeñiri si tawii tagoore rigi (matière) fof anndaa hay jikku, anndaa moy'ere maa bone?

Naamnal didabal: Holko haɗi ngaandi (hakille) boomde ko woni e dow leydi ndii fof?

Holko haɗi ngaandi naatnude ley'yi yimbe burɗi jaasde ɗi nder cuuron kulle (muumuntaaji)?

Holko saabi ngaandi boomaani (halkaani) ñawbe e laagɗube e ronkuɓe jeyaabe e ley'yi burɗi jaasde wano no ɗum waɗirnoo e ebbaande Naaji en (subo neesu) - ebbaande Akson tii foor-? (10)¹⁰.

De naamne ngaandi rigi alanaa ɗe jaabawol ka banng'e yeddude wolla goondinde (sellinde).

Sabu ngaadi ko jaambuuri (heedanaani) to banng'e jikkuuji, sabu ngaandi feewniraa ko e jarraaji lesdi.

Jokkondiral alaa hakkunde ngaandi e jikkuuji, wonaa ko baɗii wolla ko wodɗi.

Si tawii ko miijo wiingo ko renndo woni iwɗi jikkuuji, ɗum ko miijo haawniingo, sabu jikkuuji ko aade himmiri wonaa renndo.

Refti heen kadi renndo waɗiraa ko e gefe rigi (matiere), ɗuum woni denndal meere (ndigaaji) alaa ko jibinta si wonaa meere tan. wadde

---

¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Aktion_T4

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

hono renndo jibinirta jikkuuji, te jikkuuji dii njeyaaka hay e tagaade (winndere) rigi (matiere)?

Refti heen ko haala ko si selluno, teskiden jikkuuji ko renndo jibini di, ndeen Naaji en ngonata ko e goonga nde be boomi (mbari) wofbe, sabu ko duum renndo ngo yidi.

Nde winndere nde felliti ñaawde Naaji en ngaal pellital fawii ko dow wiide: jikkuuji ko wellitaaadi, di ngonaa njencudi renndo, si wonaana duum be mbaawataa ñaaweede, te gila e ado be paamataano been ngoopi!

Jikkuuji iwaani e renndo, peewal ko peewal tan e renndo lobbo e renndo bonngo fof.

Goopol ko goopol ndeer renndo lobbo e bonngo fof.

Jikkuuji na njogi maana jawtudo ngaandi e renndo.

19- Na woodi Allaji e ngenndiiji aduna he, holko saabi eden ngoondina Alla?

J: Alaa deweteeɗo e denndaangal diineeji aduna di si wonaa Alla.

Seerndi en e diineeji goddi di woni ko: be mbaddii Alla e allayon tokson wano Yasuu e Ruuhu ceniido o, wonande Annasaara, e Fasnu e Sheefa e Barahama wonande diine Henduus en.

Diineeji fof ina ngoondini Alla gooto bajjo O, ko Kanko woni tagdo goodal ngal.

Kono ebe mbaddi e Alla reweteebe wofbe, ko nih tan foti.

Hay Wasaniyankoobe renndinbe njaggiraano di Sanamuuji allaaji e jaati majji, kono be ngoondinnoo ko Alla woni tagdo, kono be mbaadi di tan ko jokkorgal faade e Alla.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَحَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَأَنَّى

يُؤَفِّكُونَ﴾ [العنكبوت: 61]

{Si a naamniima be hombo tagi kammuuji e leydi O eelti naange e lewru? ndeen be mbi'i ko Alla, ko hono be calortoo goonga}

[61-Simoore Joom-mbalmbal (Ankabuuti).]

Cerno islaam Ibnu Taymiyya yo Alla yurme mbo ina wi'a: " kala cikkudo e rewoobe sanamuuji won'de ebe ngoondini kanji tagi winndere nde wolla edii tellina tobo e fudnude pudii wolla tagde kulle e ko nanndi heen, tawata o anndaa ko o haalata ko, bee rewoobe sanamuuji paandii e sanamuuji mum'en di ko wano no sirkube paandorii e genaale de".¹¹

Wol Diwarant ina qirroo won'de iwidi wasaniyankaagal Hendoos en ruttii ko e goondinde Alla gooto bajjo, mbo wi'a e allaaaji Hendoos en" ko dii allaaaji ujunnaaje ngoni tigi di Eglisiji kerece mbaddata e ten'dingol ujunnaaje rewetebe (seernaabe) mabbe, hakkille Hendoos miijotaako hay laawol gootol won'de dii allaaaji di limotaako kanji njogii koongu burngu toowde" -12-¹².

Ko jantaa e ciimtol (Rapport) nawanaado laamu Biritani to Hindi, saanga njiimaandi Biritani e dow Hindi: "njencudu huuftidindii ndi goomu widto addi ina holla won'de ko buri heewde he enndo en be ngoondini tigi woodeede Alla gooto bajjo burdo toowde".¹³

Alla ko gooto e nder denndaangal diineeki gondi e leydi he.

---

¹¹ مجموع الفتاوى، م 1 ص 359.

¹² Daartol Pinal (Siwllisasiyo) Wol diwarent, takannde 3, H 209.

¹³ Ruttorde (eggaande) yawtunde nde.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿ وَلَا تُجَدِّلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا ءَامَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴾ [العنكبوت: 46]

{Dewteedo amen e deweteedo mon ko gooto} [(46). Simoore Ankabuuti.]

Sanamuuji e allaaji aade en alaa ko di ngoni sinaa jokkordi yeddude Alla:

﴿ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الخَالِصُ وَالدِّينُ اأْتخذُوا مِنْ دُونِهِ ؤأولياءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كاذِبٌ كَفَّارٌ ﴾ [الزمر: 3]

{E been jaggube wallidiibe ko wonaa Mbo, ebe mbi'a : min ndewiraani be si wonaa haa be badina min Alla}. [(3). Simoore jumar.].

20- Si aade gollii huunde nde o hatojinaani ko fijirde o golli, Alla hatojinaani e men hol ko saabi O tagi en ?

J : Miijo wiingo : haajorde huunde na hucondiri e fijirde ko miijo fuuyngo (daayngo).

Haajorgol hucondiri ko ñeeñal hakkille wonaa fijirde (mehre).

Doktoor galo joom innde na waawi safrude yimbe tawa o hatojinaani e mum'en hay huunde, kono o safrira be sabu nafaore mum'en tan, te en cifotaako golle makko de ko meere wolla fijirde.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ñeeñal e paandale njane woni caggal golle, diin dīdi njiilotaako e nder faandu haaju/fijirde.

Lumbbotooḍo na dannda cukalel ngam yurmeede ḍum, refti heen o acca ngel o yaha tawa o tijaaki e koreeji maggel yettude mbo, golle mum ḍe cifortaake haajorde wolla fijirde kono ko ḍe golle tedduḍe e faandaare moyyere e jikku moyyo.

Hatajinde e fijirde cinndondiraani. -14-¹⁴

E nder Sahih Muslim e nder yeewtere Qudsi Alla daali:"Eehey mon jiyaabe Am si woni adiiḍe e wattindiibe e mon e yimbe mon e jinneeji mon ngondii e bernde gorko burḍo hulde Alla e mon, ḍum beydataa e laamu Am hay huunde, eehey mon jiyaabe Am si adiiḍe e sakkatiibe e mon: yimbe mon e jinneeji mon ngonii e bernde gorko gooto burḍo bonde, ḍuum ustataa e laamu am hay huunde, jiyaabe am golle mon ḍe Mi tonnganat on ḍe, refti heen Mi totta on ḍe e mbaadi njonndi, kala mbo ḍaṅi jam, yo o yettu Alla, kala mbo ḍaṅi ko wonaa jam, woto o fel si wonaa hoore makko. -15-¹⁵

Alla ina yondinii gaa e binnde ḍe.

Yahdu men e tiidnaare e golle men fofof ko sabu ko'e men.

﴿وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [العنكبوت: 6]

{Kala tampoḍo tampani ko hoore makko pellet Alla ina yondinii gaa e binnde ḍe}. [(6). Simoore Ankabuuti.]

---

¹⁴ Peeñdi seḍo diine e falsafa keso o, Dr Sultan Al Umayri, wiḍto doktora.

¹⁵ Sahih Muslim h 2577.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Eden nganndi na woodani Alla ñeeñal e tagu mum he fof, hay si en majjii ngal, majjude ñawdo ñeeñal doktoor firtaani baɗe doktoor ɗe ko meere.

Anndude ñeeñal Alliiyankeewal firtaani faamude kala ko yowitii e ñeeñal, hay si woni anndude heen huunde na yona.

Yonii tan nde nganndeten ko en fawaabe dewal Alla e anndude ñeeñal alliiyankeewal, nii tan yonii en, si duum alaa ngonon wano jeddoowo kala ko o anndah, e ko o faamaani :

﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَّابٌ أَذِينَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾﴾ [يونس: 39]

{Accu be njeddii ko be piiltaaki e ganndal Mum, te taawiil firo mum araani e mabbe} (39) simoore Yuunus.

Alla ko Ñeeño O tagiri en ko faandaare ñeeñdunde, senaare woodanii Mbo.

Ko Alla tan haan'di e reweede.

Alaa kaandudo e reweede si wonaa Alla, ko Kanko woni tagdo en, en ngoodaano ado duum, Alla daali:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾﴾
[البقرة: 21]

{Eehey mon yimbe ndewee Joom mon takdo on, e takdo adii be on, mbela joo kulon} [. (21). Simoore Bagarati (nagge).].

Ko Kanko feewni en O sariyini O hoddiri O yamiri O hadi

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي
الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ
تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾﴾ [الأعراف: 54]

{Mbela wonaa tagoore nde e yamiroore fof Kanko woodani} {54}. [Simooore Aaraaf.].

Wonaa tagu tan wodanaani Mbo, kono yamiroore kadi na woodani Mbo, enen ciinen yamiroore nde O yamiri nde.

Dewal Alla woni hakke Alla e dow jiyaaɓe Makko; sabu ko Alla tagi en wuurni en arsokini en feewni en O neli e men nelaabe Makko, ngam ɓe kumpitoo hombo e men ɓuri labeede golle, dewal Alla woni hakke Alla e dow men.

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾﴾ [الملك:

[2

{oon takɗo maayde e nguurndam haa o humpitoo hombo e mon ɓuri lmooyude golle, ko kamko woni tedduɗo, pooloowo mbo fooletaake jaafotooɗo bakkatuuji "2".} [Simooore Laamu (Mulki).

Nguurndam men e laakira men feewataa si wonaa e dewal Alla, jikkuuji men kadi mooy'atah si wonaa e dewal Alla, dewal Alla haɗat pankare e gañaade ko e maggal aduna yimbe mooy'ta, Alla daali:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ [العنكبوت: 45]

{Tabitin juulde pellet juulde ina haɗa pankare e gañaade}. [(45)

Simooore Joom–mbalmbal (Ankabuuti).]

En malirtaake aljanna si wonaa e dewal Alla, ko duum woni dadfirgal to laakara e malu aduna.

Dewal Alla ko enen nafata e jam men, engal fawii e men wonan'de Alla sabu ko Kanko tagi en, nafoore maggal ko e men ruttotoo rabbiidinaade ko dow men yanata.

Aljanna weebaani, kala paalaado aljanna yo o gollan mbo, ko enen katojini e Alla, enen katojini e rewde Mbo, ko Kanko woni jondiniido e men e ko O tagi ko fof.

21- Hono nganndirten Alla?

J: En nganndirat Alla e laabi buy kono en kaalat heen laabi nayi:

Laawol gadanol : En nganndirat Alla laawol neesu kisngu.

Aade e neesu mum ina anndi embo jogii Tagdo mo, aan e neesu ana anndi aɗa jogii tagdo, O tagii ma e ndii mbaadi e dee terde e ndii tagoodi e ngol peewnugol karalol kaawningol.

Ko noon kadi aade e neesu mum na dabbira mooloraade e joom makko dewal, o annda kadi e neesu makko wonde embo hatojini e tagdo mbo e kala waktu, haa teeŋti noon e waktu sadteende.

Neesu anndude Alla ko heen aade en tagdaa, Alla daali:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الروم: 30]

{Tabitin yeeso maa ngo e diine peewdo, dum woni neesu ngu Alla tagri yimbe, alaa bayloowo tagu Alla ngu, ko duum woni diine peewdo, kono ko buri heewde e yimbe nganndah}. [(30). Simoore Ruum].

Mbo senaare woodani daali kadi :

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ [الأعراف: 172]

{E nde Joom maa yaltini besnguule iwde e keecee bibbe Aadama, O wadi be ceedanii dum ko'e mabbe: mbela Mi wonaa Joom mon? be mbii ko noon tigi min ceediima, ndeeno-dee wiide ñande darngo pellet min ngoniiino welsandii be dum} (172). [Simoore Aaraaf.172].

Ko ado nde tagete-d'en neesorno-d'en ko anndude Alla e rewde Mbo Kanko Geniido O. {O seedini be e dow ko'e mabbe: mbela Mi wonaa Joom mon? be mbii oho kay min ceediima dum}. Nelaado - mbo Alla hisni-maaki e hadiis kawraado e sellude mum: Hay gooto jibintaake si wonaa o jibindinee e neesu.¹⁶

---

¹⁶ Sahih Muslim, h 2658.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Enen fof en njibidinte e nguu neesu, neesu nguu tan yonii kala nedfo jidfo goonga nde o baarotoo he oon goonga, o jebbilanoo oo si mbo laabanii dum.

Nguu neesu hay burfo sattude keefeeru waawaa yeddude mbo, haa teebnti noon e ngonkaaji cattudi, e diin waktuuji cadtudi aade en fof nduttoto to Alla, be nejijita ko be ndenndinatnoo e Alla ko

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهَ ٱللَّهِ فَلَمَّا نَجَّكُم إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ

وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾ [الإسراء: 67]

(Si lorlo memii be ka maayo kala mbo be noddatno-fo mbo wonaa Alla majjita, caggal nde O daofndi on faade e jeeri duurni fon, nedfo noon seeraani e yeddude) {67}. [(67). Simoore Israa'i.].

Si aade wonii e sadteende mawnde o tini halkaare, ko Alla tan o torotoo o yejjita kala mbo o renndinatnoo e Alla, duñata nedfo e ngol toragol Alla saanga sadteende ko neesu hisgu wonngu e kala nedfo.

Gooto e hooreebe Amrik - Ayjen Hawar- ombo wi'atnoo nde o wonnoo gardiifo konu Amerik saanga hare winndere didabere, caggal nde o seedii koninkoo-be bee na nduttoo e neesu saanga sadteende, "Jiddudo alaa e nder dii gulumbi (cuudorfe)" -17- 17

E ndeer gulumbi (cuudorfe) saanga hare jeddoowo goodal Alla alaa toon, fof en nduttoto e Alla, ko dum woni neesu tigi ngu yimbe fof njabi saanga sadteende.

Laawol didabol ngam anndude Alla ko yila (hakkille): Enen eden ganndira Alla hakkille.

---

¹⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/There_are_no_atheists_in_foxholes

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Alla daali:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ [الطور: 35]

{Mbela be tagaa ko aldaa e ndiga wolla ko kambe ngoni tagbe}

[(35). Simoore Tuuri.].

Tawii ko e hakkille na woodi gefe tate baawde wonde, de ngalaa nayabel :

Gadanel ngel woni : ngonon en tagaama ko aldaa e tagdo (mbela be tagaama ko aldaa e hay huunde) dum waawaa won'de, ko hono tagirteden ko aldaa e tagdo ?

Didabel ngel woni : Nde ngoneten enen tagi ko'e men (mbela ko kambe ngoni tagbe) dum kadi waawataa won'de, ko hono tagirtaa hoore maa ko adii nde tagete-daa ?

Wadde waawde tatabere nde aaye o haalaani, sabu banngude nde, hedditii tan ko e hakkille, ndeen woni : Pellet eden njogii takdo en.

Enen eden nganndira Alla hakkille.

Laawol tatabol ngam annude Alla ko e ndaarde tagaade Makko de.

Ndaarde he tagaade Alla de na holla en mawngu Alla Teddufo O-

﴿قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

[يونس: 101]

{Maaku be ndaaree ko woni e kammuuji di e leydi ndi} (101).

[Simoore Yuunus].

Si en ndaari ñeeñal tagu Alla e kaawis karallaagal makko en beydoto annude Alla.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ko dum kaalno-ɗen ko adii e daliil goodal e daliil toppitaade e karallaagal

Laawol nayabol ngam anndude Alla ko iwde e nelaabe ɓe.

Ko ngol woni laawol ɓurngol mawnude ngam anndude Alla, ko ɗuum woni anndirde Alla nelaabe e annabaabe Makko, ɓe kabranii Alla sifaaji e jaati Makko, ko ummoraade e annabaabe nganndu-ɗen Inde Alla e Sifaaji Makko, nganndu-ɗen no ndewirten Alla e no ɓadorten Mbo, nganndu-ɗen no ndaɗirten lebte Alla ñande njoɓidi. Nelaabe ɓee noddi yimɓe ɓe e dewal Alla, wolla boom mbi'a ɓe noddi yimɓe ɓe e ruttaade e neesu ngu ɓe tagiraa, ɗuum woni ɓe ndewa Alla e yamiroore Makko.

Ko nelaabe ɓe peewni yimɓe ɓe e laawol goonga e daɗal.

﴿رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ

عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾ [النساء: 165]

{Nulaabe wewlinooɓe e jertinooɓe fii wota hujja wonan yimɓe ɓen e hoore Alla ɓaawo nulaabe ɓen. Alla Laatike fooluɗo, ñeeñuɗo}. [(165). Simoore Nisaa'i.]

Ko ɓee nelaabe e annabaabe Alla ngaddi iwde e Alla, e kaawasiiji ɗi Alla sembinird ɓe, ɗuum okkataa hay gooto adda hujja yeeso Alla ñande darnga.

Alla tottii ma neesu ngu nganndir-ɗaa Mbo, O okku ma hakkille O okku ma ndaarde e tagooje Makko O neli e maa nelaabe, wadde a alaa hujja hanti yeeso Alla.

22- Ina woodi diineeji keewɗi, hoko taki (addi) islaam?

Islaam wonaa diine gonɗo hakkunde diineeji.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Fibnde Islaam na hawri e denndaangal fibnde annabaabe Ahdi booydo o.

Islaam ko laawol feewnitde diineeji gooñaadi di, e ruttude fibnde ngootaagu nde annabaabe Ahdi booydo o ngaddi.

Alla toowdo O daali :

﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴾ [الشورى: 13]

{ O sariyanii on e diine, ko O wasiyinoo Nuuhu e ko O wahyiii faade e maa, e ko Min wasiyii Ibraahiima e Muusa e Iisa, ko dum woni ndarnee diine wota on ceertu heen, ko noddataa heefere be na mawni e mabe, ko Alla subotoo mbo welaa, O feewna e Makko oon tuuboowo } (13). Simoore diisnagol (SHuura).

Islaam woni iwdi (asli) diineeji goddi di, mbo wonaa wano diineeji goddi di, e ngoo yeesa.

23- Holko woni Islaam?

J: Islaam woni: Jebbilaade e yankinaade e doftaade Alla.

Alla toowdo O daali:

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴾ [النساء: 125]

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

{Alaa burɗo moyƴude diine wonan'de oon jebbilɗo Alla yeeso makko, tawa ombo moyƴini o rewi laawol Ibraahiima peewngol ngol, Alla noon jaggarii Ibraahiima Sehilaawo (beldiɗo)} [(125).

Smooore rewɓe (Nisaa'i).]

Woni maana o jebbili yeeso makko: O jebbilanii Alla o ɗoftii Mbo, kanko Ceniido O.

Alla toowɗo O daali:

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةٍ الْأَنْعَامِ ۖ فَالْهَكْمُ لِلَّهِ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾﴾ [الحج: 34]

{Deweteeɗo mon ko deweteeɗo gooto njebbilane Mbo weltiin been yankiniibe} {34} [(34). Smooore AlHajji.].

Woni maana njebbilee : ko njebbilane ñaawoore e laamu Makko.

Aayeeje ɗe na kolla won'de maana Islaam ko jebbilanaade Alla jebbilagol wellet, e ɗoftaade Mbo, e siinude sariya Makko wondude e weluya, ko ɗum woni islaam tigi.

Islaam woni jebbilanaade Alla e ñaawoore Makko e sariya Makko.

Islaam ko diine Alla ngam yimɓe fof, Alla daali :

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْثًا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾﴾ [آل عمران: 19]

{Tigi tigi ko Islaam woni diine jabaadɗo to Alla} [(19). Simooore Aali].

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Imraana.Islaam woni diine mbo Alla jabi, O jabataa diine godfo mbo wonaa islaam.

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ﴾ [آل عمران:

[85

{Kala dabbirdo diine mbo wonaa islaam o jabantaake, kanko to laakira ko e bonraabe (pertube) o jeyetee} [(85). Simoore Aali Imraana.].

Islaam woni diine mbo Alla neldi annabaabe e nelaabe fof, diine annabaabe woni Islaam, annabaabe fof ngaddi ko wootinde (tawhiid) hay si sariya mum'en na seerti.

Alla toowdo O daali:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء:

[25

{Min nulaani ko adima hay nulaado gooto si wonaa tan Min mbahyii e Makko wonde pellet dewetee do alaa si wonaa Miin, wafde ndewee kam}. [(25). Simoore annabaabe (anbiyaa).].

Ko diine islaam tan heddori wootinde (Tawhiid).

Islaam woni diine tawhiid bajjo hannde e dow leydi ndi.

Kala askitintoobe e sariyaaji godfi di ngonaa islaam fof tawata sirku na heen foti ko seeda wolla ko heewi, caggal maaygol annabaabe, be ngaccidi yimbe bee e wootinde (tawhiid), nde booyi yimbe bee njaggitii e sirkuuji, alaa mbo woni hannde e diine tawhiid si wonaa islaam.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

24- Mbela Lislamm na jogii jaabawol naamne beemnude (wemmbude) hakkillaaji wano: Hodo ummiden? Ko woni sabaabu gonal men he nde winndere? Hoto woni batttane men?

J: Islaam jaabiima dum fof e nder aaya Quraana gooto, jooma men ceniido O daali:

﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [يس: 22]

{Holko haɗata mi rewde Oon tagɗo mi ko ka Makko nduttotoɗon} [(22). Simoore Yaasiin.].

Hodo ummii-mi? Alla tagi mi (Oon tagɗo mi).

Hodo njahat mi? Yaama mi yaha ka Alla o yobira mi e golle am {ko e makko nduttete-ɗon}

Holko saabi ngar-mi he ndee winndere? Ko ngam rewde Alla mi jarribee.

Holko wadi mina rewa Alla? Ina jeya e neesu nde ndewat mi Alla takɗo mi o, ko dum woni neesu jottondiral hakkunde nedɗo e jooma mum: nde jiyaado rewata Joom makko. (وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي). (Holko saabi mi rewatah oon takɗo mi) aaya gooto jaabiima naamne tati burde himmude wemmbinooji nedɗo..

﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [يس: 22]

{Holko haɗata mi rewde Oon takɗo mi ko ka makko nduttoto-ɗon.} [(22). Simoore Yaasiin.].

25- Hono nganndir-ɗaa wonde Muhamadu ko nelaarɗo ummaade ka Alla?

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

J: Limtinde dalillaaji kaawis na holla rewondirde e yananeede hiɓbunde (timmunde).

Aristo woniri filosof ko denndal golle makko de, wonaa tan konngol ngol o haali wollo seɗo (analisis) filasofo ngo o wadi.

Abu Qarat ko o doktoore e denndaangal ebbaade makko, kono o woniraani doktoore e oppeere wootere nde o wadi.

Ko noon kadi limtinde dallillaaji iwdi e annabi- yo o his- iedi kolla reggondirgol maana e yananeede hiɓbunde (timmunde) won'de ko O Annabi.

Si a ndaari daartol nelaar a tawat ko goondudo, o lollorii goonga, yimbe burbe mbo aade ceedanii mbo goonga, o feeraa (meedaa) takkeede fenaande wolla faajiraagal, omo habratnoo ko wirnii dum arda noon, ko adii duum fiɓnde makko nde o noddatnoo e mum, gila ado, na yahdi e fiɓnde annabaabe bee fof, refti heen kadi annabaabe be kaaliino garal makko (jkm) ko adii nde o arata duubi teemedde, dum fof na tinndina rewondirgol tinorla (maanaa) e yananeede hiɓbunde sellugol nelal makko.

Refti heen, holko woni kaawis burdo mawnude mbo o addi? ko oon woni Ku'raana tedduɗo o?

Ko Ku'raana o Alla dikkorii (sapporii) anndube Bayaan demngal arab, yo be ngaddu yeru mbo, wolla nii simoore wootere heen, be ngaddaani dum.

Alla jooma Mawngu daali :

﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾

[24] البقرة: ﴿٢٤﴾

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

{On mbaadaani te on mbaawataa waɗde dūm} [(24). Simoore Bagharati (nagge).].

Ɓe mbaadaani, Ɓe kattanaani.

Seeraani Quraana ina dikkoo sirkube e aarabaabe fasinteebe, wondude e dūm fof ebe caloo mbo Ɓe etoo yerindirde e Makko.

Dr Abdullaah Darraj, yo Alla yurme mbo, mbo wi'a : Mbela nelaado hulaano dikkaade Ɓe o iirta jinngol mum'en to baɗɗe conce ?

Ɓe ndaroo ngam fompondirde e makko, ebe ngoni dental deentingal ; holko o waawnoo waɗde si dental e fasinteebe mum en piɓondirii e addude haala toowondirka e Kur'aana o, hay si ko yoga e banngeegi !

Si Ɓernde makko foodiino mbo nde o yaltinta ndee ñaawoore dow yimbe yonta makko, ko hono o yaltinirta dūm e jiiirle garooje de ?

Ndee huunde ko jumpaade e ngoy'a, alaa gannduɗo hoore mum naatoowo e hende si wonaa nedɗo baawɗo firilidde ñaawoore, keɓɗo kabaaru kammu, ko wano nii o addiri dūm yeeso winndere nde, dūm saabi hoddiro fiɓaango, kala paliɗo ngo ruttoda e ronkere laaɓnde, e cooygol bannungol, e rewondirgol yontaaji"¹⁸ .

Ɓee sirkube paami wonde renndin'gol konuuji e waɗde pelle ngam habaade nelaado Ɓuri newaade gaa falaade Kur'aana o, e salaade, ko dūm woni kaadtudi tinnaare maɓɓe.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [فصلت:

[26

¹⁸ {18} Kabaaru Mawɗo o, Dr. Abdalla Darraj, k 54-44.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

{Heeferbe bee mbi'a taa kedee oo Kur'aana, ñuklee mbo ngam poolon} [26-Simoor Fussilat.].

Aaraboobe e Leyyi gardiidi di ngaddaani hay huunde nde hakkillaaji yeddube goodal Alla mbeltorta, wolla be mbeltina heen wobbe.

Aluusi na wi'a : " alaa gooto e mum'en kaalɗo konngol wolla holliri huunde maa labbini cifaado wolla sifa gooto".

Jibriil Ibnu Mud'im nde o siwaano jebbilaade wii : Mi nanii nelaado (jkm) mbo jannga e Futuro Simoore Tuuri, nde O yottii e o aaya :

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَيْكَ أَمْ هُمُ الْمُصِيطِرُونَ ﴿٣٧﴾﴾ [الطور: 35]

{Mbela be taga ko aldaa hay huunde (ndiga) wolla ko kambe woni tagbe be. (35) {Wolla kambe tagi kammuuji di e leydi ndi? alah be njananaaka}. (36) {Mbela ebe njogii moffirdi Joome maa wolla ko kambe ngooni jaggube (tehrube) di. (37). [Simoor Tuuri.].

O wii: "bernde am nde desii diwde" (19).¹⁹

Quraana na woodi sirruuji kaawniidi jottotoodi e fittaandu nedɗo.

Ndaaree no rewbe worbe sirkube bee bittondiratno e damal galle Abuu Bakri saanga nde o jannatnoo Kur'aana sabu ko mbo naatatnoo battina e mabbe, haa duum deny'ini worbe Kuraysi en. (20).²⁰

¹⁹ Sahiih (sellunde) Al Bukharii: h 4854.

²⁰ Sahiih Al Bukharii, h - 3905.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ko duum wadi dente arab en kawri e konngol wota be kefo Kur'aana, wota be nannu mbo koreeji maɓɓe, ko duum woni laawol gootol haa be keddo e keefeeru.

Ina jeyaa e kaawisaaji Kuraana di ngasatah, ko Dr Abdullaahi Darraaj yo Alla yurme mbo, ko o haali e tellaade Kuraana e yontaaji ceertuɗi, refti heen annabiijo na joopoo ngonka yoga e aayeeje e nokkuuji dottaadi hakkunde cimooje e aayeeje godde, hakkunde cimooje godde, tawa kala heen simoorewoniri ko e mahoodi hoore mum, Abdullahi holli wonde saanga tellaade Kur'aana yogo heen nokkuuji na beydoo seerta e nokkuuji goddi, dum wona e cefe ceertude caggal nde aayeeje godde tawti de, yoga heen de beydee do, godde de naatondira e godde, fotde yamiroore nelaado keboowo de ummaade e Jibriil.

Si en ndaarii taarikaaji di limotaako- taarikaaji tellaade aayeeje Kur'aana tedduɗo o- tesko-ɗen wonde oo wahyu mbo jokkondiri e mbaadi kuftidinndi mbo sinndondiri e ngonkaaji dille keeriide, duum wadata naamno-ɗen ko'e men : ko hombo waktu simoore heen kala yubbinaa e mbaadi heeriindi.

Ellee Kur'aana ko taye ceertude tonngaade ummaade he mahoodi booyndi, njidaandi mahteede e nokku goo e mbaadi mum ngadiindi ndi, si wonah duum hono mbaawirten firde ngol dewondirgol jaawngol e laawol njubbungo wonan'de cimooje keewde ?

Kono hoka ndeenka daartol ko neddo waawata hebde saanga lelnude ndee ebbaande ko faati e jol jole garooje, e dabbe majje sariyankooje, e solisonji wonande de, e mbaadi demngal potndi addude dii solisonji, di mbaawa yahdude e ndee simoore wolla ndeya ?

Mbela en paamataa e dum wonde timmude ebbaande nde e hebeede nde e mbaadi njoortaandi ndi, ina dabbi baɗal Tagdo Mawdo, jogiido mbaawko darnude ndii njubbudi yiɗaandi ? -21-.²¹

---

²¹ Deftere Madkhal ilal Kur'aan nde Dr Abdullaahi Darraaj.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Kuraana ko kaawis kolliroowo goondugol nelaado - yo Alla hisnu mo.

Kaawisaaji nelaado - yo Alla hisnu mo- baddi e juude makko buri ujunere ko heewi, yonta mum ina badii, be eggondirii di, kambe buri goondude e diggude tagoore nde.

Habrube bee eggani en dii kaawisaaji be ndaknataano fenaande e e gedde pamare, hono be penirta e dow makko, te ebe nganndi kala penando mo e beleede o naatat yiite, ko duum nelaado reentini, mbo jam e kisal ngoni e Mum.

Ujunnaaji Sahaabe en ceediima yoga e kaawisaaji nelaado, yoga heen ko capande he maŕbe kabri dum, wano bee fof kawirtaa e fenaande e dum fof.

Ina jeya e kaawisaaji makko di heewbe tawa : hadiis nuuŕaango foobre (jullaare) lekki, ko hadiis lolludo dewondirdo, nelaado na kutbatnoo e foobre lekki, nde o wadanaa minbar o yawi e hembo O kutbi jullaare nde nuuŕi, nde uumi wano cukalel uumirta nii haa nelaado huufiinde -yo Alla hisnu dum-.

Ina jeyaa e aahabaabe habrube oo hadiis : Anas Ibnu Maalik, e Jaabir Ibnu Abdullaahi, e Abdullaahi Ibnu Abbaas, e Abdullaahi Ibnu Umar, e Ubayyi Ibnu Kaab, e Abii Sa'iid, e Sahlu bii Saad, e Aysata Bintu Abuu Bakri, e Ummu Salamata.

Mbela wano ndee limoore na hawra e fende habrude wano o kabaaru ?

Sahabaabe ujunnaaje ceediima kaawisaaji nelaado, wano bulgol ndiyam e peedeeli Makko - yo Alla hisnu mo- ujunere e teemedde jowi Sahaaba calligii heen njari heen, oo hadiis ko dewondirdo, Bukaari habri mbo.

Kabaruuji ngaddii kadi wonde nelaado hebbinii namri seeda haa o nammini heen konu njanu, ko Bukaari tan habri, e sellunde makko nde,

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

kaawis hebbinde ñamri e junngo nelaado - yo Alla hisnu mo- e nokkuuji jowi. -22-²²

Si dalillaaji goondude tabiti e kaawisaaji buy ngam tabitinde annabaagal Muhamadu, hono kakkildó fennata duum fof ?

Dum ko yeruuji godfi kollooji kaawisaaji nelaado - yo Alla hisnu mo :

Nelaado habrii e jemma gooto wonde maa henndu sattundu wif, o hadi yimbe be ummaade, gorko gooto ummii henndu ndu roondii mbo werlii mbo nokku godfudo.²³

Nelaado habri maayde Najaasi ñande o maayi nde, o habbiri e makko kabbiraali nayi. ²⁴

Nelaado- yo Alla hisnu mo- habriino sahodinde Umar, e Usmaan, e Aliyyu, e Talhat, e Jubayru ; o maaki be maayataa e leece mum'en wano yimbe maayirta e leece mum'en, yo Alla wele be kambe fof.

Wadii ñalaande nelaado -yo Alla hisnu mo- ñabbie dow hooseere Uhdu, Kanko e Abu Bakri e Umar e Usmaan e Aliyyu e Talhata e Jubayru, hoosere nde dille, nelaado maakani hooseere nde : " deey, ko nelaado e jahdo (Sehil) makko e Cahodindo tan ngoni e maa".²⁵

O ñaawani hoore makko annabaagal, o ñaawani Abuu Bakri goondinal, heddiibe bee ko sahodinoobe, ko o haalnoo ko fof wadiri noon.

---

²² Al Bukaari (1217) Bukaari (2618) Bukaari (3578) Bukaari (4101), al Bukaarii (6452) duum fof ko dille baɗɗe e nokkuuji ceertuɗi, dūm ko e Bukaari tan woni.

²³ Sahiih Muslim, h 3319.

²⁴ Sahiih Al Bukhari, h -1333.

²⁵ Sahiih Muslim, h 2417.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ina woodi 150 hadiis nelaado torii heen Joom makko o jabanaa doon e doon, tawa yimbe na ina ceedoo dūm²⁶.

BE Makka be naamninooma nelaado Alla yo hollu be kaawis, o holli be lewru ndu na feecaa peece dīdī, haa be nji'i Hiraa'a hakkunde majje, oo hadiis ko dewondirdo, ko e burdī toowde daraja ka cellal.

Nelaado na jannatnoo simoore Kamar waɗnde kaawis feccagol lewru ndu e taweede dente mawde wano aljumaaji e juuldeele, ngam yimbe bee nana kaawisaaji makko gondi e semoore nde, o tinndina heen goondugol annabaagal makko.

Annabiiyo -yo Alla hisnu mo- habrii won-de aadama woni ko sakkiti e togooje guurde de : "o tagi Adam caggal takkusaan ñande mawnde (aljuma) e wattannde tagoore nde"-27] ²⁷

Ngal ganndal goonga wontii jooni ko tabiti, ko hono nelaado anndiri won-de ko Aadama woni ko sakkati feeñde e tagaadi guurdi dow lesdi, caggal nde puɗi di e kulle de banngi ?

Ndaar daalol Alla Tedduɗo O :

﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۗ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصْلَانَةٌ تَفْصِيلًا﴾ [الإسراء: 12]

{Min mbaɗii jemma e ñalawma kaawisaaji dīdī Min momti kaawis jemma o Min mbaɗi ñalawma o woni jalbuɗo} [12. Simoore Israa'i.].

---

²⁶ Saabudu Ibnu Abdul Kaadir ka Sanfar renndini di hadisaaji, e deftere Dalaa'il Annubuwa nde yalti ko Daaru Ibnu HAJMI.

²⁷ Sahiih AlJaami'i, 8188.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Maanaa "Min momti maande jemma" woni : Lewru ndu ko kaawase jemma, ndu jalbatnoo baawo duum jalbeendi mum momtaa.

Ko nii Sahabaabe pirdi aaya o, Imaam Ibnu Kasiir e firo makko won'de Abdullaahi Ibnu Abbaas wii : Lewru jalbiratno wano naange jalbirta nih, ngu woni maande jemma, jalbeendi mum momtaa.

Ko haawnii heen woni ganndal yottiima doon hannde, Nasa yaltinii e wonirde (site) mum oficiel e canal mum wonde : yonto gadano e nguurdam lewru ndu wonnoo ko jalbundu yayniindu.²⁸

Tabitii tigi e ko fawondiri wonde kaawaseeji e kabaruuji cuudfinoodi e lesdi e asamaanji, di limotaako, di mbaadi e junngo nelaado (jkm), e tellaade heen Kur'aana, mbo addi ko annabaabe gonnoo e mum ado makko, Alla na semmbini mo, o maayaani haa Sariya o hiɓɓi (timmi).

Fellitde ko o annabi woni hakkille peewdo.

Kaawisaaji Makko (jkm) birniidi burii ujunere.

Anndinoobe kaawisaaji di ngoni yahdiibe makko burbe goondude e diggude nder tagoore nde, baawo makko.

Ko haawni noon woni mawbe Sahabaabe bee jebbilino ko adii nde be nji'ata kaawisaaji, be njebbolii sabu anndude nelaado ko goondudo, o feeraa (meedaa) fende hay gootol.

Ndee darnde mawbe Sahabaabe ko darnde ñeeñunde hakkileyankoore, goondude nelaado ko daliil tabitinde sellugol wonde ko o annabi, sabu noddittoodo annabaagal maa o wonii burdo goondude, sabu won'de mo annabi..., ko annabi furi goondude eyimbe be²⁹.

---

²⁸ http://www.gov/mission_pages/LRO/news/vid-tour-htm/

<https://www.youtube.com/watch?v=UIKmSQqp8wY>

²⁹ Tabitde annabaagal e bannge hakkille e ko eggaa e defte, Ibnu Taymiya, Daar Ibnu Jawji, h 573, e maana mum kadi h 318 e ndeen tuugnorde, h 318.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

wolla o wona burɗo waawde fende, o wona pepintooɗo fenaande e gefe burɗe mawnude e teddude.

Burɗo goondude faaydetaake e burɗo wonde penoowo, si wonaa e hakkille burɗo majjude e yimbe be.

Ina newani sanne kakkilɗo seerndude hakkunde burɗo goondude e burɗo yeddude eyimbrbr.

Sirkube njabiino e arwannde neleede makko wonde o meedaa fen'de, be mbii dūm "min meedaa nanande ma fenaande" -30-³⁰

Nde Hirakla naamnii Abu Sufyaana ko adii nde o jebbilto: "mbela ofon tuumatnoo mbo fenaande ko adii nde o haalata ko o haali ko?"

Abu Sufyaan wii: "Alah".

Ndeen Hirakla wii: "Mbo fenantaa yimbe bee waawataa fenande Alla".

Refti heen Hirakla timminiri konngol makko lollungol ngol: "somi wonno ka makko maa mi lootan mbo koyɗe makko de). -31-³¹

Heeferbe bee ndonkii hollirde hay fenaande wootere e nguurndam nelaado -yo Alla hisnu mo-. dūum waɗi Kur'aana feli be e yeddugol mabbe, tawa ebe nganndonoo goonɗugol mum ado neleede mbo, joom men ceniido daali:

﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ﴾ [المؤمنون: 69]

{Mbela be keptinaani nelaado mum'en kambe ko saliiɓe mbo [(69). Simoore goonɗinbe (Muuminuun).].

---

³⁰ Sahiih Al Bukhari, h - 4971.

³¹ Sahiih Al Bukhari, h 7.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ngonka nelaado e daartol makko ko maande laaftunde wonde pellet ko nelaado.

Yo kisal Alla won e makko.

Si wonii ko hollata goondude mbo fof na semmbina annabaagal makko, hono kakkildo yeddira duum fof?

26- Hono nganndirat-mi ko mi dabbiraado goondingol Alla?

J: Ndaaran hoore maa, ndeen a andat ko a jaribteedo, mbela a tinataa ndeer maa: ada foti wadde ko moy'yi a fotani wadde goopol.

Si a tawii jawdi yeeso maa joom mayri na sokliri huunde wonde, ndeen bernde maa wi'a yettu ndii jawdi naftoraa, ndeya bernde wii maa taa wad duum na harmi ko bonannde.

Ko a jarribteedo e kala darnde e nguurndam maa.

Ngol tin'gol -wad wota wad- ina e nder maa sabu ko a jarribteedo a wonaa dunnaado, a wonaa huunde tan nde alaa kiima.

Alla toowdo O daali :

﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ [الإنسان: 3]

{Pellet Min peewnii mbo e laawol o yetta wolla o yedda [(3).

Simoore neddanke (Insaan).].

Ina e nder neddo tinde "wad wota wad": O yetta wolla o yedda e kala darnde e nguurndam makko.

E kala taabal e taabe nguurndam neddo embo waawi wadde moy'fere wolla bonannde, mbela o yahat juulirde wolla o fijoyat.

Ko dum saabi Alla toowdo O daali:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: 56]

{Mi tagiraani yimbe e jinneeji si wonaa yo be ndew Mi}. [(56).

Simooore Jaariyaati.].

E kala taabal a hebat noone e maccungaagu (dewal) wonande Alla wolla goopi Alla.

Kala kawrinaado e waɗɗe ko Alla yamiri o hisa, kala mbo salii ko Alla yamiri o woopih.

Ngol cubagol fawotoo heen ko yobeede nedɗo kala ko o gollunoo .

Woni sabaabu tageede en ko nde kumpitte-ɗen njaribe-ɗen, ko ɗum woni faandaare neleede nelaarɗe bee e tellaade defte de.

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾ [النحل: 36]

{Ko goonga Min nelii nelaarɗo e kala leñol (moftɗe), ndewee Alla ndeento-ɗon bewnooji}. {36}. [Simooore Ñaaki (Nahli).].

Caggal nde jarribuya gasiri maayde ndutto-ɗen ka Alla

﴿وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [يس: 22]

{Ko ka Makko nduttet-ɗon} {22} Simooore yaasiin.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ أَلْمُنْتَهَىٰ﴾ [النجم: 42]

{Pellet ko to joom maa woni haadfirde nde} {42}. [Simoore Hoodere (Annajmi)].

﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ أَلرُّجْعَىٰ﴾ [العلق: 8]

{Pellet ruttorde woni ndee ko to Joom maa} {8}. [Simoore Alaki]

Surah Al Alaq (La célula embrionaria)

Enen maa en ndutto to Alla ngam kasbeden ko ngardinno-dfen.

﴿ثُمَّ يُجْزِيهِ الْجِزَاءَ الْأَوْفَىٰ﴾ [النجم: 41]

{Yaama yahdu (baɗe) mum ndu yi'ee} (40) {Refti heen o yobee njobdi burndi timmude} (41). Simoore Hoodere (Annajmi).

Yaama golle de ngardin-daa dee yi'ee, maa a yobire duum :

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ [الزلزلة: 7-8]

{Kala golluɗo fotde gabbel jarra e moyyere maa o yii dūm}. (7)

{Kala golluɗo fotde gabbel jarra e bonannde maa yii dūm}. (8)

{8}. [Simoore Jiljilati].

27- Mbela goondinde Alla na yona wondunde e yeddude annabaabe?

J: Alah, yonatah.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Goondinde goodal Alla e waasde goondinde annabaabe yonataa nedfo wona juulfo, holko woni maana goondinde ko Alla woni tagfo jedoowo pewjanoowo, caggal duum njeddaa wahyu Makko e nelaabe Mum be?

Dum ko keefeeru mawngu.

Alaa bonannde burnde salaade wahyu Alla o, Alla toowfo O daali:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ ﴿١٥٠﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾ [النساء: 150-151]

{'Been yeddoobe Alla e Nelaabe Makko hebe paala seerndude hakkun- de Alla e Nelaabe Makko hoobe mbi'a min ngoondinat yogo min njedda yogo hoobe njidi nanngude laawol hakkunde duum} (150) {Ko been ngoni heeferbe tigi Min keblanii heeferebe lepte koynooje} (151). [Smooore Rewbe (Nisaa'i)].

Kala goondindo Alla o yeddi annabaabe ko oon woni keefeero tigi.

Kala jeddufo annabi e annabaabe he, ko o jeddufo Alla sabu o yeddii wahyu Alla o, ko duum saabi jooma defte en be ko heeferbe, sabu yeddude be annabaagal Muhamadu bii Abdullah (jkm):

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ

شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ [البينة: 6]

{Been joom en defte e sirkube yeddube ko e yiite jahannama be caasata (ñiibata) ko been buri bon'de e tagoore ndee fof}. {6}.

[Simooore Labbinal (Al Bayyina).].

Fodoore (kammbagol) Alla naatde be yiite ko goonga tigi:

﴿وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ

إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾ [الكهف: 14]

{Fodoore Am nde goondih} {14} simooore Kaaf.

Lislaam e dadal wonaa tan neddo jaba wonde ko Alla woni tagdo jedoowo guurnoowo baroowo, woni tan ko maa juuldo o goondina nelaabe Alla be.

Wadde goondinde goodal Alla tan e yeddude annabaabe be yonataa nafataa jiyaado ñande darnga, sabu alaa e saga Alla rewee dewal timmiratngal goondinde denndaangal annabaabe Makko.

Si wonno goondingol goodal Alla tan na yona, ndeen O nelataano nelaabe Makko be O tellintaano defte Makko de, sabu yimbe fof na ngandira Alla e neesu ma6be.

Ko Alla tagi maa feewnu maa yedi maa (arsaki ma), wadde ko Kanko tan haani reweede wano O sardiiri rewde e nelaabe e annabaabe Makko be.

28- Mbela keefeero na heba njobdi e golle makko moy'ye de?

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

J: Golle lobbe ko neesu ngu Alla tagdi e neddo, ko dum saabi adfa yi'a neddo kala na nwaawi gollude golle lobbe hay si o wonii keefeero wolla cirkoowo, fof en na ngolla golle lobbe sabu neesu ngu Alla tagiri be.

Kono woni sardi jabaneede golle lobbe ko nde de ngollirtee ngam Alla, faandee heen kadi dañde baraaaji ummaade ga Alla.

Oon neddo keefeero na rewda Alla e allaaji goo, eden mbo mbi'a: Yahu to been be ndeendin-daa e Alla e golle maa loobe de kebaa e mum'en njobdi maa, a faandanooki Alla e golle maa lobbe de.

Miijo tan neddo mbo koreeji mum nehi totti mbo nafaqe haa o woni sagata cemmubudo, refti heen o yahi o gollani woɓɓe, mbela ombo jogii hakke naamnaade koreeji makko njobdi ko o gollani woɓɓe ko?

Yo o yah to be o liggantonoo be o heba e maɓɓe njobdi makko.

Yeru burdo toowde oo ko Alla woodanii.

Ko Alla tagi maa O yedi maa O okku maa kala neema, baawo duum ngaccaa rewde Mbo kadi mbi'aa yo O tottu ma njobdi golle maa de? Hono dum wonirta?

Ko dum saabi Alla toowdo O daali:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ

عَظِيمٌ﴾ [النور: 23]

{Min ngari e golle de be ngollunoo Min mbaɗi de punndi (nduggu) caraandi}. {23}. [Simooore Furqaan].

Ceniido O daali kadi:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيَعٍ يَجْسِبُهَا الظَّمآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ لَمْ يَجِدْهُ

شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فَوْقَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾ [النور: 39]

{6een yeddube, golle mum'en mba'i kono merere e toccoonde si domdufo sooyiima dum sikka ko ndiyam, haa si o yottiima o tawataa toon hay ndiga} (39).}. [Simoore Annuur].

Been yeddube kaandaadi e baraaji golle mum'en hay si de ngonii lobbe, sabu ko be heeferbe be paandaaki baraaji joom mabbe he golle de, be dabbaani heen kadi weluya Alla.

Wafde huunde nde wonaa tan golle lobbe, sabu enen fof neesori-den ko gollude golle lobbe buy, huunde ndee woni : holko saabi ada golla dee golle lobbe e hombo ngollantaa de ? Mbela ngollirtaa ko ngam nafaore maa heeriinde wolla ko yeengo maa ko wonaa Alla ngollantaa ?

Dum fof wonaa e laawol Alla, baraaje golle lobbe ngam Alla njoortaaka heen.

29- Si Lislam wonii diine goonga, wafde holko addata heen jibuyajji ?

J : Jibuya woni huunde nde juulfo faamaani e diine makko, dum jiiabora mo haa nde o dañana dum jaabawol.

Alla haaji nde gefe jiiibiide ngonata e cate diine, haa jidfo bonannde wodditora dum doftaade jooma mum.

Alla toowfo O daali:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ
فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْجٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ
تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَأَمَّتْنَا بِهِ كُلُّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا
أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾﴾ [آل عمران: 7]

{Ko kanko tellini e maa deftere ende wadī aayaaje laabtuḍe firo, ko ḍeen ngoni yumma deftere nde e godḍe nannduḍe, tawi ko been be ñawu woni e berḍe mum'en be ndewata ko ko jiiḍii ko e majja ngam addude fitina e yiilaade firooji godḍi, ko Alla tan e ñiiḍbe e ganndal ganndi firooji (taawiil) majje, be mbi'a min goondiniḍ ḍum, fof iwri ko ga joom amen, alaa siftoroobe si wonaa jooma hakkillaaji en}. [7]. [Simooore Aali Imraana].

{Si tawi ko be wooñaare woni e berḍe mum'en been ndewata ko ka jiiḍburu ndu woni}: mbo bernde makko wadī ooñaare rewata ko jiiḍbuyeeji ngam yiilaade fitina e wodḍitaade Alla.

Alla muuyii e ñeeñal Makko wadḍe goondinal (iimaan) e keefereegal

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾﴾ [التغابن:

[2

{Yeddube ina he mon goondinbe ina e mon} {2} [Simooore Tagaabuni.}.

Paalaado keefeeru yowitoto ko e dii jiiḍbuyeeji o soklira ḍe gaa diine makko e juulde makko e goondinal makko.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Si tawii ko goondindo oon kam rewata ko e aayaaje laabtude firo tabitde, kanje ngoni (yumma deftere nde) kollirooje sellude diine e sellude nelal ngal, si o yi'ii heen ko o anndah o naamnoo, kono o jokkataa ko o faamaani o woppa diine makko e juulde makko.

Alaa jokkoowo ko o faamatah o woppa diine makko si wonaa mbo ñawu woni e bernde mum

﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ [المدثر: 31]

{Maa be ñawu woni e berde mabbe e heeferebe be mbii : ko Alla muuyiri yeru e dum, ko wano nii Alla majjiniirta mbo O welaa O feewna mbo O yidfi feewnude}. [Surat Al-Mudassir : 31}.

Ina jeyaa e ñeeñal woodeede aayeeje de firo mum laabtaani wonde ko he deen joom en ganndal ceertata e wobbe yi'oobe dow tan, a tawat ganndo o na waawa jaabaade gede jiiibiide, mbo wonaa ganndo o luggidinaaki e diine o janngaani mbo, Alla bamta darajaaji joom en gannde be.

Goonga woni ko tabiti kono alaa e saga nanndudfi wooda ngam dum waawa seedeede.

Woni laawol e tagu Alla he ko faweede (kallifeede), woni laawol Makko e faweede he ko wirnaade yoga e ñeeñal, woni pooldo ko dalloniriido ko o anndi haa o waawa yaltinde heen ñaawoore ko wirnii ko, woni

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

boniraado (pertufo) ko badfo ko o majji ko wona wirngallo hadfoowo mbo dalliniraade ko o anndi ko.

30- Holko saabi Alla tagi yimbe ? wolla boom hono juulfo ruttirta sadteende bonannde.

J; Fitina bonannde ina wa'i no kay woni ko buri mawnude e sababuuji yeddude -Ilhaad- e nder daartol (taariik).

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۚ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ

أَنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ ۗ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾ [الحج: 11]

{Na waɗi e yimbe dewroowo Alla e sera si jam heɓii mbo o deeya si fitina heɓii mbo o waylitoo e yeeso makko o bonireei aduna e laakara ko duum tigi woni bonireede banngunde} {11}.

[Simoore Al Hajji].

Na woodi toon yeddoobe Alla sabu fitina wolla jarribuya wolla musiiba jippiima e makko.

Jeddufo goodal Alla noon na waawi naamno o wi'a : ko waɗi bone na woodi boom ?

Jaabawol mum na newii : Sabu ko en kallifaabe- ko en fawaabe yamiraabe wadde wolla accude.

Sabu ngonden ko e winndere jarebuya.

Alla Ceniifo O daali:

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبَلُّوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ [الأنبياء: 35]

{Maa Min njarribor on bonannde e moyƴere ngam fitninde on} [35]. [(35). Simoore annabaabe (anbiya)].

Min njarribora maa moyƴere e bone sabu ko a conngiido (kellifaafo), hallifeede woni faandaare goodal maa.

Alla toowfo O daali :

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ﴾ [الملك:

[2

{oon takfo maayde e nguurndam haa o humpitoo hombo e mon buri labeede golle, ko Kamko woni teddufo pooloowo mbo fooletaake momtoowo bakkatuuji}.} [(2). Simoore Mulki].

Woodeede bone e woodeede fitinaaji e musibbaaji, ko dum tigi woni daliil burfo mawnude kolliroowo sellugol diine e goopol yeddude.

Si en ngonno bibbe winndere rigi (matiere) tan en paamataano moyƴere wonaa bonannde kadi.

Si tawno winndere ndee fof alaano faandaare, en nganndataano wonde nde alaa maanaa³² sabu tawii ko e laawol yeddude ndew-den en ndewatno e waddaade rigi meho, laabi neesu pawoo e men, e ndeer duum en paamataano ko faandaa e bone wolla ko woni maanaa bone.

Mbela ko buri jaarude yeeso e kulle na nganndi ko faanda e bone?

---

³² C. S. Lewis.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Faamde bone woni en njeyaako e fiɓɓe ndee winndere, kebeten faamde goodal bone ko e ngardiindi gonndi ndi wonaa rigi mbo Darwen goondini ngam dañeede goodal.

Enen njahruɗen ko e ngardiindi kammuyankeeri, kono wonaa e mbaadi yeddude fawiindi e rigi, ko ɗum woni laawol gootol ngam paamen ko woni bonannde.

Tawde tan ko en fawaabe baɗe alaa e sago fitinaaji e musibbaaji goodee, kadi na aabnii nde paameten ko woni bone.

Bonannde e muusalla e hattande gollude goopi, ɗuum woni neesu ɗabbi, ko njeñcudi laabtundi wonande wonande ndimaagu subaade e hallifeede alliyankoore.

Woodeede bonannde e jarribuye e musibbaaji e tuuyooji ko ɗii njaltinta ko ɓuri moyɣude ko woni e neɗɗo moyɣo, e ko ɓuri bonde ko woni e aneɗɗoe bonɗo.

Na jeyaa e ko haawni e yeddube woodal Alla ko ɓe njeddata goodal tagɗo O, sabu tan woodeede bone, ebe njaggitoo e ngoo firo aroowo:

1. Si tawii baaba ko moyɣo embo yiɗani ɓiy makko moyɣere, ko wonata sabaabu ombo waɗa ɓiɗɗo o pikkir muusɗo ngam habaade mikrobji?

2. Muuseeki hebi ɓiɗɗo o sabu pikkir o?

3. Wadde baaba o woodaani (33) ³³

Mbela ɗum ko yencannde yahdunde e hakkille?

Refti heen, na jeyaa e neesu wonde: en paamataa kala gunndooji (cuudiidi) ñeeñal Alla ko faati e moyɣere e bone.

---

³³ iwde e deftere Usus Gaaliba, nde Ahmad Hasan winndi, to centre dalaal'il.

wondude e firilito.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Alla bannginii ñeeñal e golle Khudar de o wadani annabi Muusa -yo O hisnu mo- tawii noon e peeñdi mum ko huunde añaande nde yoodnaaka, kono tan ende wondi e moyyere mawnde, daarol Muusa e Khudar ardaani e Kuraana wonde dum tinndeede tan, kono ngol ardi ko ngam teskitaade e jabde ronkere fittaandu neddo e ñaawoore mum heñiinde.

Na jeyaa e ko haawnii to banje bonannde: Si bone wonaana e aduna he a yaltataano e nokku do njibina-daa do.

Pinal beydaare hebetanooke gure mahetanooke wonaa kadi isinaaji wonaa cuudi, ndeen yimbe kaajortaa golle be miijotanooko habtaade ñawu wolla ittude jiiBUYA maa fefindaade miijo addoowo fooftere.

Neddo haajortaaano eggude nokku ka o jibinaa do.

Ndeen bone woodatah, wonaa kadi tampere wolla musiiba maa jiiBUYAaji jiiilanteedi safaara.

Holko addi tampere e hinkiyinaade e miijiitaade e golle?

Ko bonannde woni huunde alaa e saga nde wooda e aduna.

Miijito.

Kulaa Alla, pellet ko a kellifaado.

Na heewi e yimbe si musiiba e bone hebii be, be nduttoo e Alla be ngonta moyyube, senaare e jettooje woodanii Alla.

Denndaangal hoddirooji Alla edi mbaadi ñeeñal e moyyere.

Alaa e saga juuldo goondina denndaangal hoddirooji Alla, nelaado -yo Alla hisnu mbo wii:" Si tawno ada jogii kanje potoowo no fello Uhud tottir (daa mbo e laawol Alla, Alla jabantaa ma mbo si wonaa tan ngoondinaa hoddiro, ngan-ndaa kala ko yani e maa jogaraano woopde

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

ma, kala ko woop maa jogaraano yande e ma, pellet kala mbo maayi e ko wonaa dum o naata jaynge"³⁴.

Kala hoddirooji Alla foti ko moyƴere maa bone juulɗo na foti weleede di.

Kala hoddirooji Alla ko di moyƴere, hay si yoga e majji na nanndii e bone wolla lorla, kono tan e sakket ko moyƴere mawnde e ñeeñal Alla kebbungal soomii heen.

31- Mbela diine woni sabaabu hareeji diine kooninooɗi winndere nde, yonta e yontaaji?

J: Nedɗanke wuurdi e sariyaaji tawhiid gila duubi ujunnaaji, e sariyaaji Ibrahim tati njani di duubi ujunnaaje nayi, diine feeraa wonde bone e dow nedɗo, kono kam mbo addanii nedɗanke bure jikkuuji toowdi di goondindo e jedduɗo fof kawri e mum, mbo sinci ngenndiiji asliiji, efen mbaawi wiide kala moyƴere e leydi he ko batte annabaagal ngaddi dum, diine foofini ñaawirde (tribunaux) ujunnaaji weebni ñaawooje, beydaade e duum fof diine lelnii ngooroondi ganndal e jikkuuji e bure ngam goodal nedɗaagu dow lesdi! leyde kuufde sariyaaji tawhiid haa hannde ko kanje njogii pine ceertude, duum okki wobbe seertube e mabbe keddii e ndeenaagu sariyaaji tawhiid, e banngede godɗo noon ada tawa e nder teemodinnde wootere yoga e leyde badiima wonde e yeddugol Alla (ilhaad) yimbe fof desi (debi) halkaade. Caggal duum jooni yeddube goodal Alla na njeewta bone diine e dow nedɗanke! daartol nedɗanke meedaa anndude laawol burngol bonde laawolo ilhaad, kirse badnoode to Kawlaaj to Ndenndaandi Sofiyati yawtundi, e jooɗe jedduɗo Leniin, e boomgol seedaabe (minorite) to Alman Naasi, e gasnude nayabal yimbe Kambodi ko e juude Mulhid Pol Pot, e warde 52 miliyon Siinwaabe e junngo Mulhid Mao Zedong, ndeer filñitere pinal mawnde, e feeñde dental koninkeewal yeddube -Mulhid en- League of Militant Atheists, to Orop, nde uddi ujunnaaje 42 gollirde diine -Eglisaaji

---

³⁴ Sahiih Sunanu Abii Daawuud, h 4699.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

e Misiddaaji- be mbari ujunnaaji diineyaŋkoobe, dūm fof ko gukkitte Ilhaad e njeñcudi woowaandi iwndi e Ilhaad (35). Tawen e hareeji adunayankooji adanere e dīmmere fof ko hareeji Ilhaad wonno, ko miijooji ilhaad wonande nedfanke, e miijooji noddooji e wonde leñol dimol laabngol, dūum addi boomaare fotde 5% yimbe aduna be, hareeji winndrere dii ndutti aduno o -pooldo e poolaado fof- caggal fotde tatabal teemodinnde (buri duubi 30). Filosof en mbaɗi hañirde (soofirde) leriinde Pari, nde wona maande gasgol pinal nguurndam (Siwლისasiyo). Hareeji yeddube goodal Alla ngoppi doon kaborde tookaade baawde boomde yimbe fof laabi keewdi, laartindaade seeda tan e hareeji yiirde noogabiire na hollira kiite ilhaad, di ngacci miijo wonde hare wootere, ko arata, na waawi boomde yimbe aduna be fof, ko dūm ilhaad feññini maa aroyta yeeso³⁵.

32- Holko saabi juulbe ngoni caggal tawde ebe njogii diine Tawhiid, te Hirnaange kam na yahri yeeso sanne?

Ko ngal woni naamnal pinal silwisaasiyo.

Heewi ko annabaabe tampi e ngal naamnal.

Heewi ko arbe caggal mum mettini sabu ngal labndal.

Naamnal pinal ngenndi woni asli yeddugol leyɗi e nder yontaaaji.

Alla toowdo O daali:

﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ

مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾ [مریم: 73]

³⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/League_of_Militant_Atheists-

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

{Si be taranaama aayeeje Alla banngude de yeddube bee mbi'ana been goodfinbe: ko hobe e pelle dife he buri moy'yiireede ngonka e moy'yuude batirde}. {73} [Simoor Maryama].

Si aayeeje badfe dalilaaji e maandeeji sellugol diine njanngaama, heeferbe bee kujjinoroo bantaare ley'yi jeddufi di. ((Hode e pelle difi dee buri moy'yiireede ñiibirde e batirde)

Bidtoowo Ibrahiim Assakran -yo Alla reen mbo- na wi'a: "Dum ko laawol daartol e sunna tagu pelotoodo, mbo kaawis mum gasatah, e teskaade mobte mum fooyde sanne, been yottinannoobe nelal Alla gila arwannde annabaagal haa e yonta golle islaam gonaado o, ebe kawra e cemmbe rigiyankooje (material) burbe be doole fitninoobe yimbe yo calo rewde wahyu mbo be gaddanaa o.

Ndaar jaribaaji Annabaabe, maa a taw kamji fof ko maande labbinoore poodondiral hakkunde noddoobe "wahyu Alla o" e cemmbe rigiyankooje, maa a taw yimbe na koomtiree rigi ittoowo hakkillaaaji mum'en, mbo hada be jebbilanaade wahyu, maa a taw golloobe e diine ebe ngondi e muusu mawngu iwde e ko yimbe bee koomtiraa gede aduna. Nuuhu (jkm) gadiido neleede o, yimbe makko kollii mbo ko laabti ka bannge rigi (gede aduna):

﴿فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ أَتْبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادِّى الرَّأْيِ وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلِ بَلْ نُنظِّنُكُمْ كَذِبِينَ ﴿٧٣﴾﴾
[هود: 27]

{Min nji'aani rewbe e maa si wonaa burbe jaasde e amen}. {27}.

[(27). Simoore Huud].

Annabi Muusa feeñ tan bewre semmbe siwil e koomte mum pillitii kadi yeeso wahyu o

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ ءَاتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ﴾ [يونس: 88]

{Muusa maaki Joom amen Aan de A tottii Fir'awna e batu mum
cuɗaari e jawdi nder nguurndam aduna Joom amen ɓe ngoni e
majjinde laawol Maa ngol}. {88}. [Simooire Yuunus].

Fiyaaku o wonaano keso e annabi men Muhammadu -yo Alla hisnu mo-
yeddunoobe bee annabaagal Makko e wahyu mbo o addi o, ɓe ngoni e
ɗurnaade mbo ngam famɗude mbo jawdi.

﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْءَانُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرِيبِينَ عَظِيمٍ﴾ [الزخرف: 31]

{'Be mbi'i holko haɗi oo Kur'aana tellinee e gorko tedduɗo
ummaade e ɗee ngure ɗiɗe}. {31}. [Simoor Jukrufi.].

Ko ɗoo haala Ibraahiima Assakraan gasii.

Yimbe meedaa njariboreede e nder yontaaji e taariikaaji annabaagal
jarribegol burngol mawnude ko keefeero hoomtiraa doole jawdi.

Pellet noon jotondiral alaa hakkunde ɓamtaare e goonga.

ɓamtaare to bannge ɗañal e yahrude keeci (baasal) tinndinaani wonde
e goonga wolla e fenaande.

Wongol nedɗo burɗo e moy'yo firtaani wonde mbo ɓamtiido to bannge
ɗañal.

Nedɗo na wona jaggitiido e tinndinooje islaam tawa ko baasɗo
newiido, kono kadi mbeñdi mum na waawi wonde.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Heewii ko ley'yi bamtii njahri yeeso tawa di ngodfunoo rewde sariya Alla o e diine Makko, e wahyu Makko o.

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضِ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾﴾ [الروم: 9]

{Mbela be njahaani e leydi he be nji'a no batte ley'yi adinoobe be mbaanoo, ko kambe burnoobe mawnude semmbe be ndemi lesdi ndi be nguurniri ndi mahngooji buri ko beya nguurnunoo ndi}. {9}. [Simoore Ruum].

Bamtaare to bannge rigi e dañal jawdi wonaa betirgal jogaade goonga.

﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُم مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾﴾ [غافر: 83]

{Nde nulaabe mabbe ben addannoo be banngannduyeeji din, be wewliri ganndal ngal be kebi ngal, be huubitiraa ko be jalkitaynoo kon}. {83}. [(83). Simoore Gaafiri.].

Wadde jaarude yeeso to bannge rigi wonaa ko yetta e jaati mum, ko noon kadi duum wonaa ko yennaa e jaati mum. Dum manetee tan ko rewde wahyu Alla o, e rewde diine o, e no naftortaa dum nder diine maa, e no nafirtaa heen yimbe be e moy'ude ngonka mabbe sabu Alla.

Ko dum woni bamtaare dabbaande nden.

Betirgal burondiral tigi hakkunde yimbe wonaa yahrude yeeso to bannge ngalu, kono ngal woni ko e kulol Alla e golle moy'ye, yahrude

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

yeeso to bannge rigi ko jokkorgal kono wonaa faandaare, ko jokkorgal ngam wallude e nafde yimbe be, sabu Alla.

Jahrugol yeeso ngol wona labbinirangol wahyu Alla o, ngool tan woni jahrugol yeesa dabbangol ngol.

Ko dum tigi woni lomtingol nedfo he leydi he : Lomtingol njiyaagu dewal Alla, e lomtingol labbinal iimaneegal wonande kala banngeegi nguurndam.

﴿الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ [الحج: 41]

{'Been be nganndu-daa si Min newnanii be e leydi be ndarnat juulde be tottira asakal be njamira ko moy'yi be ka'kira ko boni, battane gedde dee fof ko Alla woodani}. {41}. [Simooore Al Hajju].

yo a anndu juulfo si golli ko fawi mbo ko, ndeen Alla newnanat mbo sababuuji kala malal e yaarude yeeso ka aduna, e da'fal e bamtaare daraja ka laakara.

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۗ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۗ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ [النور: 55]

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

{Alla fodanii been goondinbe e mon be ngolli ko moyyi maa O lomtin be ka leydi wano O lomtiniirnoo adiiibe be nih, maa O newnan be diine mum'en mbo O welanaa be o, O lomtinaana be hoolaare caggal kulol, ebe ndewa Mi be ndenndintaa Kam e hay huund} {55}. {Simoore Annuur.}.

Nde juulbe bee ngollirno diine mum'en de be laatinooma ardiibe e diine e aduna.

Islaam addani be pinal ngenndi njokkungal 1200 hitaande, ko ndii ngenndi buri juutde e ngenndiiji, nduumiindi ko aldaa e tay'ondirde wolla dartaade.

Ko Lislamm jibini pinal nguurndam Lislamm.

E dum noon, ko oo tan woni diine gooto ciñcufo pinal ngenndi.

Diineeji keddiidi dii fof ko pine godde kuufii di.

A tawat pinal ngenndi hirnaange ko Masihiya (kerecee) huufi ngal, e pinal ngenndi Hindi kadi kuufi diine Hinduus.

Diine gooto ciñcufo pinal ngenndi woni Islaam.

Nde juulbe nganndunoo ko fawii be ka bannge diine mum'en be ngonti ardiibe aduna o to bannge Ruuhu e ko wonah duum.

Nde Islaam naati Kostantiin hitaande 1453 jibineede, yontaaji hakkundeeji nibbudu dii ngasi to Orop.

Daartol gasde yontaaji nibbudu ko 1453 J I, ko ndeen tigi woni ko diine Islaam naati Orop.

Nde Lislamm naati wuddu Orop tan annoore ganndal saaktii toon.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

E defterdu Konngeres (congret) na woodi ñeñal e mbildi saal mawɗo o ko hollata iwɗi ɓamtaare ngenndi Hirnaange, ko Islaam tan woni diine gooto jantaado e diin diidi taari jeeɗiɗi gonɗi e defterdu ndu.

Islaam woni diine gooto jantaado, embo heerorii gannde neesuyankooje.

ISLAM: PHYSICS.

Denndaangal diidi godɗi piiltiɗi dii keerorii ko inde leyɗeele e ko de ngaddi e ɓamtaare to banngge conce wolla ñeeñal maa demngal!

Islaam addii ganndal, ko ina tolnoo 700 hitaande ko demngal Arab wonnoo demngal gannde dowliyankewal. (36)³⁶.

Si juulbe moy'yiinii diine mum'en aduna mum'en moy'ya.

33 - Holko woni njeñcudi dewal Alla Ceniido Toowɗo O?

J: Neddo no neesori, o anndataa hoore mum, fittaandu mum deey'ataa, bernde makko hibintaako si wonaa e dewal Alla

﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [الرعد: 28]

{Been goondinbe berde mabbe waalortoo ko jantaade Alla ko noon dey berde waalortoo e jantaade Alla}{28}. [Simooore Raadi.]

Ko e dewal Alla bernde deey'irta.

---

³⁶ <https://www.telegraph.co.uk/news/science/science-news/3323462/Science-Islams-forgotten-genius.html>

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

﴿وَلَقَدْ نَعَلْمُ أَنْتَكَ يَضِيْقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ

السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾﴾ [الحجر: 97-98]

{Ko goonga Emin nganndi bernde maa na mettee ko be kaalata ko} (97) {Subihinor yettude Joom maa yo a jeue e sujjoo be be}.

(98) Rew Joom ma} Simoore Hijri.

Rew Joom maa: bernde maa deey'a.

Na jeyaa e ngaal dewal juulde darde dide wondude e kulol e teskuya ede mbaɗa e fittaandu neddo ko waktuuji jolle deeynude fittaandu waawaa mɗe.

Ko e dewal Alla fittaandu neddo dey'irta, kala godditiido innude Alla bernde makko bitta, a tawat embo doga caggal aduna ha cay, o haarataa bernde makko deey'atah.

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى﴾ [طه:

[124]

{Kala duurniido jantaade Mi pellet maa nguurndam cattudam woodan mbo} {124}. [SimooreTahaa].

Neddo no waawi yaajireede arsuka fof si o alaa iimaan o wuurata e sadteende, a tawat embo e dadondiral muusngal, ngal gasatah, a tawat embo wuuri e faayre (deny'ere) haa pooma.

Nelaado -yo Alla hisu mo- maaki : "kala mbo aduna woni himme mum Alla seernda mbo e fiyaaku mum, O wada baasal hakkunde yeeso makko, o hebataa he aduna si wonaa ko o hoddiranaa ko, kala mbo laakara woni

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

enniya makko Alla renndina hawrina dum e fiyaaku mum, O wada ngalu makko e bernde makko, aduna ara e makko cekel beel (doole)}. (37).³⁷

Dewal Alla na rimfina juulfo e rewde aduna, ngal laatina mbo dimo.

Ko dum saabi juulfo dewoowo Alla e goongo oon woni paamufo maana nguurndam tigi, e ko woni faandaare woodeede mo e ndee winndere, o faama wonde o ardi e aduna ko ngam humpiteede e rewde Joom makko no haaniri nih, kono wonaa haa o wuura e denyere nde alaa fo darii, joom men Ceniifo O daali :

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوَةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ﴾ [المك: 2]

[2]

{Oon tagfo maayde e nguurndam ngam O humpitoo hombo e mon buri moyyude golle} {2}. [Simooore Mulki.].

34- Holko woni maale jebbilanaade Alla ? wolla boom hono nganndirta wonde a jebbilaniima Alla jebbilagol kibbungol (timmungol) ?

J : Maandeeji jebbilanaade Alla ko nayi, diin ngoni :

Adiinde nde : Maccinanaade Alla (rewde Mo) e kala toksel e mawngel nder nguurndam maa, Alla toowfo O daali :

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٦﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾﴾ [الأنعام: 163-162]

{Maaku: Pellet, juulde am nden, e kirse am den, e nguurndam am dam, e maayde am nden ko All woodani, Jeyfo binnde den}.

³⁷ Sahihul Sunanu Tirmiji, h 2465.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

(162). {Denndidiido alanaa Mo! Ko ḍum mi yamiraa, ko miin woni arano e jebbiliibe ben}. (163). Simoore An-aam.

Juulde am e dewal e nguurndam am e maayde am woodani ko Alla Joom binde de, kala ko ngollat-mi ko ngam Alla, njuulat-mi ko ngam Alla, doftotoo-mi jibnaabe am ko ngam Alla, mi innat Alla mi jangga haa mi nafa yimbe bee ngam Alla, mi daanoo haa mi bura semmbude janggo, mi waawa gollude ko Alla yamiri.

Ko maccungaagu sabu Alla e kala golle, ko ḍii furi himmude e maandeeji jebbilanaade Alla.

Maande ḍimmere ngam jebbilanaade Alla jebbilagol timmungol woni : Rewde ko Alla yamiri e reentaade ko O hadi ko, joom men Mo senaare woodani daali:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ

عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ [البقرة: 208]

{Yã ku waɗanda suka yi ïmãni! Ku yi ḍã'a ga Allah da ManzonSa, kuma kada ku jũya daga barinSa, alhãli kunã ji} {20}. [Surat Al-Anfal : 20].

Allah - maigirma da ɗaukaka - Ya ce :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ

عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ [البقرة: 208]

{Yaku waɗanda sukayi imani ku shiga cikin Musulunci gaba ɗaya} {208}. [Surat Al-Baqara: 208].

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Faandaa e kisal dfo ko: Lislamm.

Naatee e islaam onon fof, faandaa heen ko ñiifbee e ko Alla yamiri ngaccon ko O hađi ko.

Alla yamirii kam huunde mi gollat nde, O hađi kam huunde mi accat nde, ko dum woni jebbilaade e doftaade Alla.

Maande tatabere e jebbilanaade Alla woni: Nde njebbilanto-đen ñaawirde sariya Alla o, mbele-đen sariya Makko njaben mbo.

Njaben denndaangal sariya Alliiyanke, en njeddataa lepte de Alla sariyini de, alaa e sago mbele-đen sariya Alla o, sabu Alla na anndi ko feewnata tagoore Makko, Ombo anndi laabal renndo gonngal he dee lepte, {Mbela Oon tagdo anndaa tagoore Mum, ko Kanko woni newiido kumpitiido}. (14) Simoore Mulki.

O daali kadi senaare woodanii Mo:

﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ [المك: 14]

{Mbela Oon tagdo anndaa tagoore Mum, ko Kanko woni newiido kumpitiido} {14}. Simoore Mulki.

O daali kadi senaare woodanii Mo :

﴿أَفَحُكْمَ الْجَهْلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ [المائدة: 50]

{Hombo buri Alla moyyude ñaawoore} {50}. [(50). Simoore Maa'ida.].

Ko Alla anndi ko moyyi e yimbe be aduna mum'en e laakara mum'en.

Gollirde sariya Alla o na labbina yimbe be, na wada be nguura e hoolaare.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Gorko gooto cikkudo ombo goondini Alla e ko O tellini e annabi, yahiino to Kaabu bii Ashraf yahuudjo ngam o ñaawana mbo jiiɓdu e jiiɓduuji, o yahaano to nelaado sabu hulde wota nelaado ñaawan mbo ko o welaaka, o yahi to yahuudiyanke o ngam o heba toon ñaawoore welnde mbo, daalol Alla ngol tellii:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ ۗ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا

بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ [النساء: 60]

{Mbela a yi'aani been sikkube eɓe ngoondini ko tellinaa e maa ko, e ko tellinanoo e adiiɓe ma, eɓe faalaa ñaawondirde ka Meereejo (bondo) te ɓe njamiraama yeddude duum, Seytaane na yidi majjinde ɓe majjere woddunde goonga}. [Smoore Nisaa'i.]

Si a wonii juulɗo dɔwtaniido Alla na wadɗi maa nanɗaade e sariya Alla he, njebbilano-ɗaa ñaawoore Alla hay si nde addii ko a welaaka, kono wonaa accude ñaawoore Alla kucca e yahuudiyanke ngam o ñaawan maa jiiɓdu maa ngam hebde ko welat ma.

Alla tedduɗo o daali he aayeeje garooje de:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ

فَاسْتَعْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَعْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾ [النساء: 64]

{Hey, Mi Woondirii Joomi maada, ɓe goondintaa haa ɓe ñaawinora ma huunde ko yani hakkunde maɓɓe, refti heen tawa ɓe hebataa bitteende ka pittaali maɓɓe e kon ko ñaawan-ɗaa ɓe, ɓe jebbiloo goonga} {64} Simoore Nisaa'i.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Alla neliraani nelaabe bee haa ngaccen nelal mabbe ngal ñaawdoyeden to sariya godfo.

Refti hen Alla gasniri winndannde ndee e dum ko wadi, e ko nanndi he mum, ko aaya kimmudo labbinoowo wadfadgol doftaade ñaawooje sariya Alla o, Alla Joom men daali:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا

مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾ [النساء: 65]

{Hey, mi woondirii joom maada, be goondintaa haa be ñaawinora ma huunde ko yani hakkunde mabbe, refti heen tawa be hebataa bitteende ka pittaali mabbe e kon ko ñaawan-daa be, be jebbiloo kalo jebbilogol}. (65).}. simoore rewbe (nisaa'i)

alaa e sago nedfo jebbilanoo ko Alla sardini ko haa timma, jebbilanaade sariya Alla o ko e maale doftanaade islaam jeyaa!

Tawii ko maande nayabiire nde e jebbilanaade Alla woni: jebbilanaade hoddirooji Alla, kala ko Alla hoddiri O hoddiri dum ko e ñeeñal Makko, ko duum saabi juulfo yo jebbilo e hoddirooji Alla di fof... foti ko moy'ere wolla ko bone.

Si mbelemma hebii juulfo o yetta Alla, si muusu hebii mbo o muña.

Si Alla arsokinii ma ñamri wolla arsuke lobbo wolla galle joodfo wolla kebal poolgu e janđe, maa cellal balli, wolla koreeji moy'ube, yettu heen Alla.

Si lor hebii juulfo wano ñawu wolla kulol wolla baasal maa musiiba wolla suno, yo o muñ oo lor o wallinoo Alla, ko nii woni alhaali juulfo doftiido jebbilaniido Joom makko.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Kala huunde ko e hoddiro Alla teddufo O: Cellaal e ñawu e ngalu e baasal e ko nanndi heen fof ko e hoddiro Alla e ñeeñal Makko, na fawii e mjuuldo nde o weletee diin hoddirooji sabu ko Alla hoddiri di.

Joom men Ceniifo O daali:

﴿إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ [القمر: 49]

{Minen Min tagirii kala huunde e hoddiro} {49}. Simoore Lewru (Kamar).

Alla toowfo O daali:

﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ [التوبة: 51]

{Wii be alaa ko hebata min si wonaa ko Alla hoddirani min ko} [Simoore Tawbati.].

{Alaa ko hebata min si wonaa ko Alla hoddirani min ko".

Alla Teddufo O daali:

﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا مُوَجَلًّا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾ [آل عمران: 145]

{Fittaandu maayatah si wonaa e sakkitoore Alla}. {145}. [Simoore Aali Imraana.].

Happuuji di ko Alla hoddiri di.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Kala ko waɗata e winndere he, e kala jarrayel jahatngel e winndere he, e kala ko waɗata, ko e ganndal Alla ɗum waɗata e haajaande Makko e hoddiro Makko e ñeeñal Makko e mbaawka Makko.

Alla Ceniɗo O daali :

﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
وَحَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾﴾ [الفرقان: 2]

{O tagi kala huunde, O fotndi nde e hoddiro Mum}. {2}.

[Simooore Furqaan.].

Ko Alla tagi kala huunde O hoddiri nde, ko O haaja laato ko O haajaaka laatotaako.

Miin e wonde mi juulɗo miɗo ɗabbiraa jebbilaade e kala ko Alla hoddiri.

Ko nii neɗɗo wonirta juulɗo jebbiliidɗo he Alla.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.
E sakket, ko hono naatirat-mi e Lislamm?

Lislamm ko diine Alla wonande yimbe bee fof, Alla toowdo O daali:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْعِلْمُ بَعْثًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ يَأْتِ اللَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ [آل عمران: 19]

{Pellet woni diine to Alla ko Islaam} {19} [Simooore Aali
Imraana]

Islaam woni diine mbo Alla jabi O jabataa diine goddo mbo wonaa
Lislamm.

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ﴾ [آل عمران:
85]

{Kala mbo rewi diine ko wonaa diine islaam o jabaantaake e mum,
kanko to laakira ko e boniraaɓe o jeyetee.} {85}. [Simooore Aali
Imraana.].

Ko dum saabi kala neddo na foti jabde Islaam.

Dadgol jaynge e hebde weleende Alla e aljanna fof woni ko e islaame.

Naatde e islaam ko neema burdo mawnude e neemaaji, ko oo neema
woni burdo mawnude e himmude nder goodal maa.

Woni Lislamm tigi ko ruttaade e neesu e hakkille.

Naatde e islaam ko huunde newiinde nde hatajinaani e baɗe maa gefe
laamu, dum dabbi tan ko yo neddo wowlu seedanfaaji didi di, o wi'a: Mi
seediima deweteeɗo e goonga alah si wonaa Alla, mi seediima
Muhammadu ko nelaarɗo Alla.

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Ko nii tan o winirta juulɗo.

Refti heen, o fudɗoo gollirde islaam.

Mido waggina (wasiyoo) on rewindaade wonirde "islamhouse", gooto fof e demngal makko, haa kala Juulɗo keso annda no o gollirta diine makko.

Jokkol wonirde nde ko: /<https://islamhouse.com/ar>

Dokde iwa e yeddude goodal Alla faade e Islaam.

Contents

lanndal e jaabawol 3

E sakket, ko hono naatirat-mi e Lislām? 95

Contents 97